

मूल्य ₹ १५/-

हसती दुनिया

(मशळी)

अंक ०१ • वर्ष १९ वे • पृष्ठे ५२ • जानेवारी - २०२२

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ०१ • वर्ष १९ वे • पृष्ठे ५२ • जानेवारी - २०२२

बालकांच्या बौद्धिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेतसुध्दा प्रकाशित)

संपादक
राजेंद्र थोरात
(अवैतनिक)

सजावट व चित्रे
स्वप्निल वि. ऱ्हाटवळ

राजनंदन कृ. पिंपळकर • श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हसती दुनिया पत्रिका संतोष प्रिंटर्स, जय शिवाजी नगर, कात्रक रोड, बेस्ट डेपो, वडाळा, मुंबई- ४०००३९, येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई-४०००९४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०० ०९४

ई-मेल : marathihastiduniya@gmail.com

Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	1 वर्ष	3 वर्ष	5 वर्ष	11 वर्ष
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

मासिक पत्रिकेविषयी चौकशीसाठी हेल्प लाईन : ०२२-२४९० ५७४९

स्तंभ

- दोन शब्द ०४
- विचारपुष्प १०
- दादाला विचारु या १३
- वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे १४
- शब्दकोडे १५
- दिव्यवाणी २५
- वाढदिवसाच्या शुभेच्छा २६
- आरोग्याचा मंत्र २९
- हसा मुलांनो हसा ३०
- सामान्य ज्ञान ४७
- चित्र काढा आणि रंग भरा ५०

चित्रकथा

- आजोबा १६
- किट्टी ३८

२०

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- व्यक्तिविशेष ०६
- तेजस्विनी २२
- प्रेरणादायी व्यक्तिमत्त्व २८
- भ्रमंती ३२
- समर्थ दर्शन - भाग ८१ ३४
- स्वामी विवेकानंदांच्या जीवनातील प्रेरक प्रसंग ३६
- संतकथा ४२
- मत्स्यजगत ४८
- विश्वजगत ४९

२३

कथा

- गुरु द्रोणाचार्यांचा वध ०५
- कर भला तो हो भला ०८
- गिधाड आणि कोल्हा २०
- चतुर बिरबल २३
- आहे त्यात समाधान मानावे ४४
- सुखी जीवनाचा मंत्र ४५

४८

४९

कविता

- नचवर्षाचे स्वागत १२
- संत समागम ३५

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

जशी दृष्टी तशी सृष्टी

अर्थांना नवीन वर्षांच्या खूप खूप शुभेच्छा!

मित्रांनो, आपल्याला सर्वांनी चांगलं म्हणावं असं प्रत्येकालाच वाटतं, नाही का! कोणी आपल्यातले दोष किंवा कमतरता दाखवली तर मात्र लगेच वाईट वाटतं. यासाठीच जशी अपेक्षा आपण इतरांकडून करतो तशी वागणूक आपण इतरांनाही दिली पाहिजे. चांगुलपणा हा सहज प्राप्त होत नाही. यासाठी आपल्याला स्वतःमधील दोष कमी केले पाहिजेत. आपली दृष्टी स्वच्छ झाली पाहिजे. आपल्यातील दोष दूर व्हावेत असं ज्याला वाटतं त्याने इतरांमध्ये दोष पाहू नयेत. अन्यथा आपल्यामध्येच नवनवीन दोष उत्पन्न होत राहतात. यासाठी आपली दृष्टी बदलली पाहिजे. आपली दृष्टीच जर मलीन असली तर मग आपल्याला सर्वांमध्येच दोष दिसू लागतात.

एके ठिकाणी नवीन जोडपे नुकतेच राहायला आले होते. त्यांच्या शेजारी राहणारी एक भगिनी रोज सकाळी धुतलेले कपडे टेरेसवर वाळत घालत असे. ते कपडे पाहून नवीन राहायला आलेली भगिनी आपल्या पतीला म्हणाली, “बघा बघा, त्या शेजारणीला कपडे नीट धुताच येत नाहीत. खूप आळशी दिसतेय ती! किती मळलेले आहेत ते कपडे! धुतलेले वाटतच नाहीत.” त्यावर तिचा पती काहीही बोलला नाही. दुसऱ्या दिवशी तो सकाळी लवकर उठला आणि त्याने आपल्या खिडकीच्या काचा स्वच्छ पुसून टाकल्या. तो पत्नीला म्हणाला, “आता बघ बरं शेजारणीने

कपडे स्वच्छ धुतलेले आहेत की नाही!” जेव्हा तिने पाहिलं तर कपडे स्वच्छ दिसत आहेत. तेव्हा हसत हसत पती म्हणाला, “अगं वेडे, कपडे तर स्वच्छ होते; परंतु ज्या काचेतून तू ते पाहत होतीस, ती काच मळलेली होती. मी ती स्वच्छ पुसून टाकली. त्यामुळे तुला आता ते कपडे देखील स्वच्छ दिसू लागले.”

या उदाहरणावरून एक गोष्ट स्पष्ट होते, ती म्हणजे आपण जे पाहतो ते खरं असतंच असं नाही. जसं, काच स्वच्छ केल्यानंतर बाहेरचं दृश्य स्वच्छ दिसू लागलं, तसं आपण जर आपली दृष्टी स्वच्छ केली तर आपल्याला कोणामध्येही अवगुण दिसणार नाहीत.

आणखी एक दक्षता घेतली पाहिजे. ती म्हणजे कधी कधी आपल्याला स्वतःच्या सद्गुणांचा अभिमान वाटू लागतो आणि त्यामुळेच खरं तर आपल्याला दुसऱ्याचे दोष दिसू लागतात. वास्तविक इतरांचे दोष पाहण्याने ना आपलं भलं होत, ना इतरांचं! परंतु आपलं अंतःकरण मात्र मलीन होतं. यासाठीच मनाला निर्मळ ठेवण्यासाठी चांगल्या पुस्तकांच्या वाचनाची आवड आणि संत संगतीची जोड घायला हवी.

चला तर मग, नवीन वर्षांची सुरुवात आपण महाराष्ट्र संत समागमात सहभागी होऊन सद्गुरुच्या पावन आशीर्वादाने करू या.

- राजेंद्र थोरात ...

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

शिक्षक म्हणजे विद्यार्थ्यांचा दुसरा पालकच.

गुरु द्रोणाचार्यांचा वध

गुरु द्रोणाचार्य जेव्हा आपला बाल मित्र पांचाल नरेश द्रुपद यास भेटायला गेले तेव्हा राजा द्रुपदाने द्रोणाचार्यांना अपमानित केले व सांगितले, की तू एक दरिद्री ब्राह्मण आहेस, मैत्री बरोबरीमध्ये होत असते. या अपमानाचा बदला म्हणून द्रोणाचार्यांनी अर्जुनाकडून द्रुपद राजाला बंदी बनवले.

पराभूत झालेल्या राजा द्रुपदाला द्रोणाचार्य म्हणाले, “तुझे राज्य मी जिंकले आहे; पण त्यातले अर्धे राज्य मी तुला दान देतो. आता तरी आपण बरोबरीचे आहोत ना? आता तरी माझी मैत्री स्वीकारशील ना?” असे म्हणून

त्यांनी त्याला सोडून दिले; परंतु ही गोष्ट राजा द्रुपदाला सतत टोचत राहिली. काहीही करून गुरु द्रोणाचार्यांचा वध करायचा असा त्याने निश्चय केला. गुरु द्रोणाचार्यांना मारू शकेल असा बलवान पुत्र प्राप्त व्हावा म्हणून त्याने पुत्रकामेष्टी यज्ञ केला. त्या यज्ञातून त्याला एक तेजस्वी तरुण पुत्र प्राप्त झाला. त्याचे नाव होते धृष्टद्युम्न. त्याच्या पाठोपाठ सावळ्या रंगाची अतिशय सुंदर कन्या त्या अग्निकुंडातून उत्पन्न झाली. तिचे नाव कृष्णा असे होते. तिलाच पुढे द्रौपदी, पांचाली किंवा सैरंध्री या नावाने महाभारतात ओळखले जाते.

(पान ०७ वर)

आपल्याला मदत करणाऱ्या माणसांशी नेहमी कृतज्ञ रहावे.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

महान संशोधक

गॅलिली गॅलिलिओ

२२ जून १६३३ सकाळची वेळ होती. रोममधील मिनर्वा चर्चमध्ये एक वृद्ध गृहस्थ गुन्हेगाराच्या पोषाखात चर्चच्या चौकशी समितीपुढे उभा होता. समितीच्या अधिकाऱ्यांनी त्याला मृत्युदंडाची शिक्षा फर्मावण्याचा निर्णय घेतला.

कोण होते ते गृहस्थ? त्या गृहस्थाने असा कोणता गुन्हा केला होता? तर ते होते शास्त्रज्ञांचे शिरोमणी गॅलिली गॅलिलिओ. त्यांनी चर्चच्या परंपरागत कल्पनांना धक्का देणारे विचार मांडले होते आणि ते त्यांच्या विचारावर ठाम होते. 'पृथ्वी सूर्याभोवती फिरते' हे त्यांनी केलेलं संशोधन चर्चच्या धर्मगुरुंना मान्य नव्हतं. कारण पृथ्वी स्थिर असून चंद्र, सूर्य, तारे पृथ्वीभोवती फिरतात ही चर्चची परंपरागत कल्पना होती. त्यामुळे त्यांना गुन्हेगार ठरवण्यात आलं होतं.

१५ फेब्रुवारी १५६४ मध्ये इटलीतील पिसा या शहरात एका सुसंस्कृत कुटुंबात गॅलेलियो यांचा जन्म झाला. गॅलिलिओ यांना बालपणापासूनच तंतुवाद्य वाजवण्याची तसेच चित्र काढण्याची खूप आवड होती. त्यांची निरीक्षणशक्ती अचूक असल्याने बालवयातच त्यांच्यातील संशोधन वृत्ती वाढीला लागली होती. एकदा चर्चच्या छताला टांगलेले झुंबर हेलकावे खाताना त्यांनी पाहिले. ते बघून त्यांनी

सिद्ध केलं, की लंबकाच्या लांबीप्रमाणे त्याच्या हालचालींना कमी अधिक वेळ लागतो. जेव्हा झुंबर हेलकावे खात होते तेव्हा प्रारंभीचे हेलकावे मोठे होते. मग ते हळूहळू कमी होत झुंबर स्थिर झाले. यात काहीतरी तत्त्व असलं पाहिजे हे गॅलिलिओंच्या ध्यानात आलं. हे तत्त्व शोधण्यासाठी लंबकाच्या

आंदोलनाचा वेळ मोजायला हवा; पण त्याकाळात घड्याळ नव्हतं. मनगटातील नाडीच्या ठोक्याच्या आधाराने त्यांनी ही वेळ मोजली आणि लंबकाचं तत्त्व शोधून काढलं. हेच तत्त्व पुढे लंबकाच्या घडाळ्यात उपयोगी पडलं. यावेळी गॅलिलिओंचं वय होतं फक्त सतरा वर्षे.

पुढील शिक्षणासाठी ते पिसा येथील विश्वविद्यालयात दाखल झाले. गणितशास्त्राची त्यांना मनापासून आवड होती. त्यामुळे गणितशास्त्र आणि निसर्गशास्त्र यांच्या अभ्यासात ते गढून जात. गुरुत्वमध्याच्या सिद्धांतावर एक प्रदीर्घ लेख लिहून त्यांनी शास्त्रज्ञ म्हणून मान्यता मिळवली.

१५८९ मध्ये गॅलेलियो पिसा विश्वविद्यालयात गणितशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून रुजू झाले. त्यावेळी त्यांचे वय अवघे पंचवीस वर्षे होते.

गॅलिलिओंनी आणखी एक महत्त्वाचं पाऊल

संशोधन क्षेत्रात टाकलं. हलक्या पदार्थापेक्षा जड पदार्थ जास्त वेगाने पृथ्वीवर खाली पडतो, हा रिस्टॉटलचा सिद्धांत त्यावेळी प्रमाण मानला जाई. गॅलिलिओंनी मात्र अनेक छोटे-मोठे प्रयोग करून हा सिद्धांत चुकीचा असल्याचे दाखवून दिले. हे सिद्ध करण्यासाठी त्यांनी जगप्रसिद्ध पिसा येथील झुकत्या मनोरयावरून एक हलका आणि एक जड असे दोन्ही दगड एकाच वेळी खाली सोडले. तेव्हा ते दोन्ही दगड एकाच वेळी जमिनीवर आल्याचे पाहून लोक चकीत झाले; परंतु या अॅरिस्टॉटल यांचा रोष मात्र त्यांना पत्करावा लागला. गॅलिलिओंनी अनेक शोध लावले. पुढे त्यांचा कल खगोल शास्त्राकडे वाढू लागला. आकाशातील ग्रह-तारे यांचा वेध घेण्यासाठी त्यांनी मोठी दुर्बिण तयार केली. त्या दुर्बिणीतून त्यांनी प्रथम चंद्र पाहिला. चंद्रावर उंचसखल डोंगर-दऱ्या असतात. तो सपाट नाही हे प्रथम त्यांनी दाखवून दिले. पुढे १६१० मध्ये त्यांनी गुरु ग्रह पाहिला. गुरुला तीन उपग्रह आहेत हे देखील त्यांनी शोधून काढले. त्यांनी आकाशगंगाही पाहिली. सूर्यावरचे डाग आणि चंद्राच्या कला पाहणारा पहिला शास्त्रज्ञ म्हणून त्यांना ओळखले जाते.

अशा या थोर संशोधकाला मात्र चर्चच्या धर्मगुरुंनी तुरुंगवासाची शिक्षा ठोठावली. तुरुंगातील छळ सोसूनदेखील ते त्यांच्या मताशी प्रामाणिक होते. शेवटी ८ जानेवारी १६४२ मध्ये वृद्धापकाळाने या थोर संशोधकाचा अंत झाला. चारशे वर्षापूर्वी कोणत्याही सोयीसुविधा नसताना अंधश्रद्धाळू लोकांच्या गैरसमजाला तोंड देत त्यांनी जे मूलभूत संशोधन केलं, त्याचं फळ म्हणजेच आजचे विज्ञाननिष्ठ प्रगत जग! गॅलिलियो यांचा खडतर संशोधन प्रवास अनंत काळ नव्या तरुण संशोधकांना प्रेरणा देत राहिल. त्यांच्या पवित्र स्मृतीस शतशः वंदन!

संग्राहक : कांचन कुटे, बदलापूर

गुरु द्रोणाचार्यांचा वध

(पान ०५ वरून)

कौरव पांडवांचे महायुद्ध ज्यावेळी सुरू झाले होते तेव्हा कौरव पक्षातर्फे द्रोणाचार्य सेनापती म्हणून लढत होते. त्यांच्या पराक्रमाने पांडव चिंतित झाले. द्रोणाचार्यांना मारू शकेल अशी एकच व्यक्ती होती, ती म्हणजे अर्जुन; परंतु अर्जुन हा दुसऱ्या महारथीशी लढण्यात व्यस्त होता. त्यामुळे द्रोणाचार्यांच्या समोर कोणाचाच टिकाव लागेना. पांडव सेनेचे हजारो सैनिक त्यांनी मारले. ते जर असेच लढत राहिले तर पांडवांचा पराजय निश्चित होईल. हे जाणून भगवान श्रीकृष्णांनी सांगितले, द्रोणाचार्यांना रोखण्यासाठी कूटनीतीचा अवलंब केला पाहिजे. अन्यथा विनाश अटळ आहे, भीमसेन, तू अश्वत्थामा नावाच्या हत्तीला ठार मार म्हणजे आम्ही सांगू, की अश्वत्थामा मेला. अश्वत्थामा हा द्रोणाचार्यांचा पुत्र असल्याने त्यांच्या कानावर जेव्हा ही बातमी जाईल तेव्हा ते शस्त्र खाली ठेवतील आणि तीच वेळ साधून द्रोणाचार्यांना ठार मारण्याचं काम धृष्टद्युम्न करेल.

भीमाने अश्वत्थामा नावाच्या हत्तीला ठार मारले आणि गर्जना केली “अश्वत्थामा मेला ” जेव्हा ही बातमी द्रोणाचार्यांना समजली तेव्हा त्यांनी आपला पुत्र मरण पावला असे समजून दुःखाने शस्त्र खाली ठेवले आणि ती संधी साधून धृष्टद्युम्नाने त्यांचे शिर धडावेगळे केले.

अशा प्रकारे द्रोणाचार्यांचा वध झाला आणि राजा द्रुपद याची प्रतिशोध घेण्याची प्रतिज्ञा पूर्ण झाली.

धृष्टद्युम्न याचा जन्म हा द्रोणाचार्यांचा वध करण्यासाठीच झाला होता आणि तसे करणे धर्मरक्षणासाठी आवश्यक होते, म्हणून विधीच्या विधानानुसार हे कार्य घडले.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

एवाद्याला गुन्हेगार ठरविताना त्याच्या जागी स्वतःला ठेवून बघावे.

कथा

कर भला तो हो भला

भानुप्रिया नावाची एक हुशार आणि प्रामाणिक मुलगी होती. एकदा तिने एका फकिराच्या तोंडून एक वाक्य ऐकलं, “कर भला तो हो भला” हे वाक्य तिच्या मनात खोलवर रुजलं. तिचा स्वभाव मुळातच दयाळू होता. ती प्रत्येकाला मदत करी. तिच्या चांगुलपणामुळे तिला एका चांगल्या कंपनीत नोकरी मिळाली. एका घरांदाज कुटुंबातील मुलासोबत तिचा विवाह ठरला.

एके दिवशी भानुप्रिया आपल्या

कंपनीत जात असताना रस्त्याच्या कडेला एक म्हातारे बाबा हात पुढे करून मदतीची याचना करत होते. तसे ते मुळात भिकारी नव्हते पण महामारी_मुळे संपूर्ण परिवार उजाडला होता डोक्यावर कर्ज असल्याने घरदार सगळे विकले गेले आणि त्यांना रस्त्यावर यावे लागले होते. जवळचं म्हणावं असं कोणी नव्हतं. परंतु जाणारे—येणारे त्यांच्याकडे दुर्लक्ष करत होते. भानुप्रियाला त्यांची दया आली. तिने पाचशेची नोट काढली आणि त्या आजोबांच्या डब्यात टाकत

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

पुस्तकाइतका प्रांजळ आणि निष्कपटी मित्र दुसरा मिळणार नाही.

म्हणाली, “आजोबा, हे घ्या आणि पोटभर जेवण करा.” आजपर्यंत त्यांना पन्नास रुपये देखील कोणी दिले नव्हते. त्यांना गहिवरून आले. ते म्हणाले, “बेटा, एवढे पैसे तू मला का दिलेस?” तेव्हा ती म्हणाली, “ते मला काही ठाऊक नाही; परंतु एक वाक्य माझ्या मनात रुजले आहे. ते म्हणजे कर भला तो हो भला!” आजोबांनी तिचे आभार मानत तिला विचारले, “बेटा! तुझं नाव काय?” तिने आपले नाव सांगितले आणि जवळच कंपनीत आपण काम करत असल्याचेही सांगितले.

आजोबा खूप खूश झाले होते. आता दोन-चार दिवसाच्या जेवणाची चिंता मिटली होती. त्यांनी आपल्या डब्यात हात घालून नोट काढली, पण त्या नोटेबरोबरच हिऱ्याची सुंदर अंगठी देखील त्या डब्यात पडलेली त्यांना दिसली. ही अंगठी नक्कीच भानुप्रियाची असणार याची त्यांना खात्री पटली. ते तिचा शोध घेत इकडे तिकडे खूप फिरले; पण ती काही त्यांना दिसली नाही. त्यानंतर मध्येच चार पाच दिवस गेले; पण भानुप्रिया पुन्हा दिसलीच नाही. त्यांनी विचार केला की कदाचित भगवंताने दया येऊन आपल्याला ही अंगठी दिली असेल. अंगठी विकली तर आपल्याला आयुष्यभर कुणापुढे हात पसरायची गरज राहणार नाही.

ती अंगठी घेऊन ते जवाहिऱ्याकडे गेले. त्याने अंगठीची परीक्षा करत तिची किंमत दीड लाख रुपये असल्याचे सांगितले. एवढी रक्कम त्यांनी कधी ऐकली नव्हती. अचानक अंगठी विकायचा बेत त्यांनी रद्द केला. त्यांच्या मनात विचार आला, की त्या दयाळू मुलीने आपल्याला पाचशे रुपये देऊन आपली मदत केली आणि आपण तिची चुकून पडलेली अंगठी विकणे बरे नाही. तिला

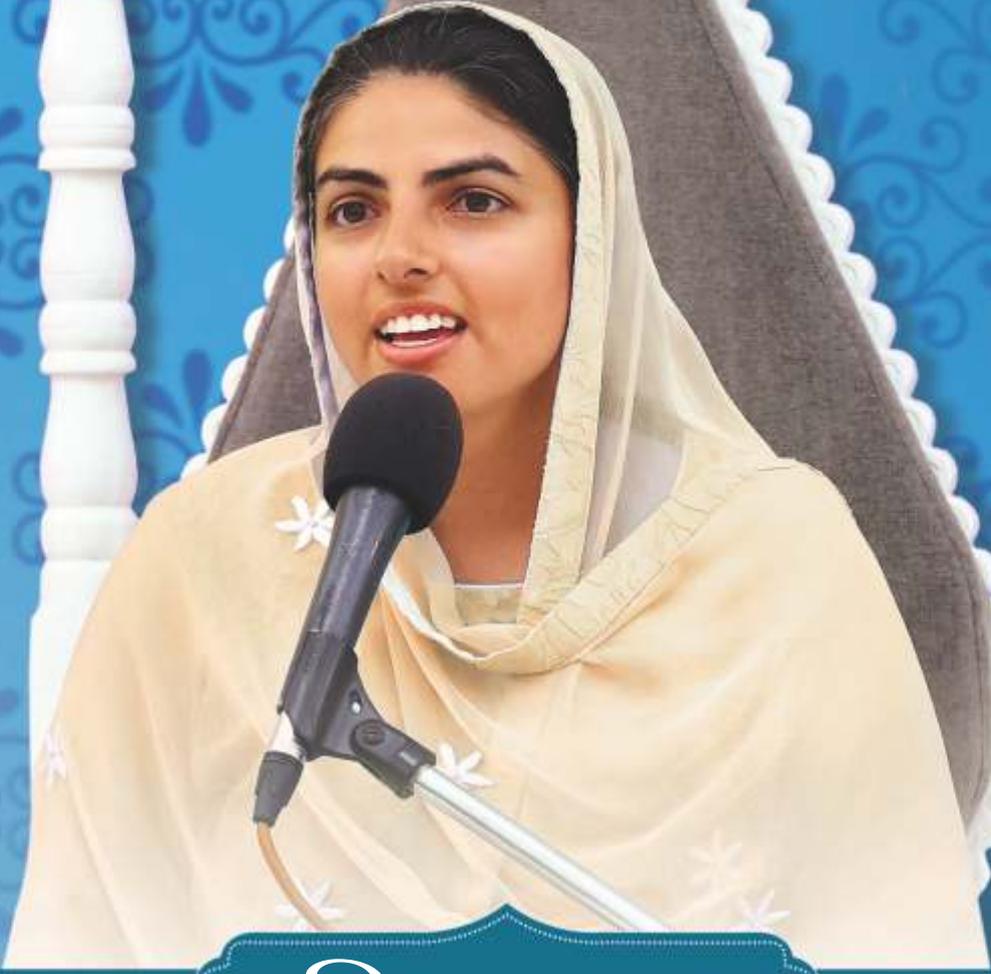
प्रामाणिकपणे अंगठी परत केली पाहिजे, नाहीतर ‘कर भला तो हो भला’ या साधूवचनावरचा तिचा विश्वास उडून जाईल.

त्यांनी पुन्हा जवळपासच्या काही कंपन्यांमध्ये जाऊन तिचा शोध घेतला असता ती एका कंपनीत काम करत असल्याचे त्यांना समजले. ते तिथे गेले त्यांना बघताच ती म्हणाली, “आजोबा तुम्हाला काही मदत हवी का?” ते म्हणाले, “नाही बेटा, मी तुझी अंगठी परत करायला आलोय.” ती अंगठी पाहून भानुप्रियाला अतिशय आनंद झाला. कारण तिच्या एंगेजमेंटची ती अंगठी होती. त्यामुळे ती आठ दिवसापासून खूप बेचैन झाली होती; परंतु आजोबांनी ती प्रामाणिकपणे आणून दिल्यावर तिचा साधूवचनावरचा विश्वास अधिकच दृढ झाला. ही गोष्ट तिने आपल्या कंपनीतल्या सहकाऱ्यांना सांगितली. तेव्हा कोणीतरी सुचवले, की ही घटना सोशल मीडियावर प्रसिद्ध कर आणि मदतीचं आवाहन कर. तिने त्याप्रमाणे ती घटना प्रसिद्ध केली आणि मदतीचा ओघ सुरु झाला. ती सर्व रक्कम तिने आजोबांना दिली. त्या पैशातून त्यांनी छोटसं घर घेतलं आणि फुलं-फळं विक्रीचा व्यवसाय सुरु केला.

मित्रांनो, भानुप्रियाने साधू वचनानुसार भलं करण्यात धन्यता मानली आणि आजोबांनी देखील तिची अंगठी प्रामाणिकपणे परत करत भले करण्यातच धन्यता मानली. परिणामी दोघांच्याही जीवनामध्ये सुखाची बरसात झाली.

म्हणून सत्कर्म कधीही वाया जात नाहीत. प्रत्येकाच्या जीवनात आनंद कसा निर्माण करता येईल. ह्याचा विचार करावा. आपल्याही जीवनामध्ये आनंद आल्याशिवाय राहणार नाही. म्हणूनच म्हटलंय – “कर भला तो हो भला!”

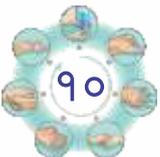
विचारपुष्प

परमात्म्याच्या स्मरणात राहावे

जी वनामध्ये चढ-उतार येतच असतात आणि स्वाभाविकच आहे, त्यामुळे कधीही मनुष्य विचलित होऊ शकतो; परंतु प्रभू परमात्म्याच्या स्मरणात राहिल्याने मनुष्य अशा प्रसंगी विचलित होत नाही. सुखांमध्ये आपण इतकंही हरवून जाऊ नये की कोणाची पर्वा देखील नसावी किंवा दुःखामध्ये इतकंही खचून जाऊ नये की सुखाच्या सान्या आशा सोडून

हतबल होऊन जावे; परंतु जे भक्त असतात ते अशा दोन्ही अवस्थेत एकरस राहून प्रभू परमात्म्याशी अखंड जोडून राहतात.

काही लोकांना असंही वाटतं, की आम्ही या जगामध्ये येऊन सान्या जबाबदाऱ्या, कर्तव्ये प्रामाणिकपणे निभावत आहोत तर मग आम्हाला सत्संग-नामस्मरण करण्याची काय आवश्यकता आहे? परंतु परमात्म्याच्या

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

दोष लपवला की तो मोठा होतो आणि कबूल केला की नाहीसा होतो.

जाणीवेत न राहता केलेलं प्रत्येक कर्म हे मिथ्या असतं. कारण त्या प्रत्येक कर्मात आपली आसक्ती वाढत जाते आणि ह्या आसक्तीमुळेच मनुष्याला सुखदुःख होत राहतात. कारण जे आज आहे ते उद्या नसणार; परंतु प्रभू परमात्मा मात्र सदैव काळासाठी राहणारा आहे. यासाठीच प्रभू परमात्म्याशी जोडून राहणारा कधीही संसारिक गोष्टीत अडकून पडत नाही. परमात्म्याशी जोडून राहिल्याने तो समवस्थेत जीवन जगत असतो.

सांसारिक नात्याचा विचार केला तर नातेसंबंधांमध्ये प्रेम असणे, जवळीक निर्माण होणे सहाजिकच आहे; परंतु मोहवश या व्यक्तींचा विरह दुःखाला कारणीभूत ठरतो. भावनात्मक दृष्ट्या आपण एखाद्या व्यक्तीशी जोडले जातो; परंतु त्याच्या देहत्यागानंतर मात्र मन उदास आणि दुःखी होतं. उदासीन आणि निराश होऊन जीवन न जगता त्या व्यक्तीच्या जीवनातील काही प्रेरक गोष्टी घेऊन पुढे जात राहायला हवं. वास्तविक सुखदुःख हा मनाचा खेळ आहे. म्हणूनच मनाला नेहमी निराकार प्रभू परमात्म्याशी जोडायचं आहे.

जीवनात येणारी सुखं दुःखं सहन करण्याची सवय मनाला लावली पाहिजे. जसं, आपण पाहतो, की बॉक्सिंगसारख्या खेळांमध्ये खेळाडूला प्रथम प्रतिस्पर्धी कडून मार सहन करावा लागतो. सुरुवातीला त्याला ते ठोसे सहन होत नाहीत; परंतु हळूहळू सवय झाली की मग स्पर्धेच्या वेळी लागणारा मार त्याला कळतही नाही. त्याने जर हीच जाणीव ठेवली की मला वेदना होत आहेत, तर वेदना जाणवतील; परंतु विवेकाने त्या वेदना तो सहनही करू शकतो.

तसे परमात्म्याच्या जाणिवेत राहणारा भक्त सुखदुःखाच्या पलीकडे गेलेला असतो.

साध संगत जी, धन निरंकार जी!

सद्गुरु

- ज्याने जगापुढे अध्यात्माचे तत्त्वज्ञान ठेवले. अध्यात्माचा प्रेषक म्हणजेच सद्गुरु!
- जो स्वतः ब्रह्म जाणतो आणि दुसऱ्याला जाणीव करून देतो.
- गुरु शरीर नसून ज्ञान होय.
- गुरुचे प्रेम आणि उपदेश सर्वांसाठी समान असतात.
- गुरुला सीमेचे बंधन नाही, तथापि तो मयादिचे पालन करतो.
- गुरुजवळ उच्च-नीच, गरीब-श्रीमंत, जात-वर्ण-कर्म, पुण्यवान-पापी, स्त्री-पुरुष, बालक-वृध्द असा भेदभाव नाही.
- गुरु स्वतःला मानवतेचा दास समजतो.
- गुरु मायेपासून निर्लिप्त असतो.
- गुरु शांतीचा सागर, सुखाचे भांडार व मोक्षाचे आगर होय.
- गुरु मुक्तीचा जनक आणि वैकुंठ धाम दर्शक होय.
- गुरु मार्गदर्शकच नव्हे तर स्थानदर्शकही होय.
- गुरु मंत्रोपदेशक नव्हे तर रूपदर्शक होय.
- गुरु जगण्याची जाणीव करून देणारा आणि रीत शिकवणारा होय.
- गुरु नीती-अनीतिचे, हिंसा-अहिंसेचे, लाभ-हानीचे ज्ञान देणारा होय.
- गुरु कर्मकांड जाळ्यात फसविणारा नव्हे, तर कर्मकांडातून मुक्त करणारा होय.
- गुरु सत्य-असत्याची जाणीव करून देणारा होय.
- गुरु परब्रह्माचे रहस्य उलगडणारा आणि त्याचे महत्त्व शिकविणारा आहे.
- गुरु न्याय-अन्याय करत नाही, केवळ क्षमाच करतो.

आकाशाखाली झोपण्याच्या कोण लुटणार ?

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

नववषचि स्वागत

नव वर्ष अन् नव चेतना
विसरू या सर्व यातना
नवे संकल्प नव्या दिशा
पूर्ण करू या सर्व कामना

नव्या जोमाने करू उत्कर्ष
एकजुटीने मिळतो हर्ष
धीर संयम उदारतेचा
मानवता देई परामर्श

सण— उत्सव मन उजळी
संक्रांत, पाडवा अन् होळी
जल्लोषात करू साजरी
दसरा— ईद आणि दिवाळी

भेटती एकमेका सारे
चमकती मनी स्नेहाचे तारे
मिटती भेदभाव सारे
वाहती प्रेमाचेच वारे

दिन रोजचा नवा भासावा
मुखी सदा आनंद वसावा
क्षण प्रत्येक सार्थक व्हावा
जीवन एक उत्सव व्हावा

हीच प्रार्थना असे हे ईश्वरा
दुःख दैन्य सारे दूर करा
लाभो आरोग्यसंपदा सर्वा
जीवनात सदा आनंद भरा

-सौ. मनीषा उमेश साळुंखे, (मीरारोड)

दादला वलवारु या..!

प्रश्न आपल्या मनातले, उत्तर सद्गुरु बाबाजींचे

ब्रह्मज्ञान आणि आत्मज्ञान म्हणजे काय?

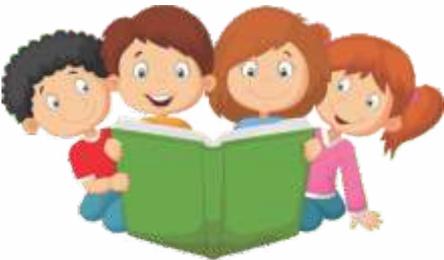
ब्रह्मज्ञान म्हणजे ईश्वराविषयीचे ज्ञान. यालाच आत्मज्ञान असेही म्हणतात. मी कोण आहे? कुठून आलो? मला इथं येऊन कोणतं कार्य करायचं आहे? हे जाणून घेणं म्हणजेच आत्मज्ञान होय. ईश्वराची ओळख होणे म्हणजे स्वतःची ओळख होणे.

मनुष्याला ब्रह्मज्ञानाची गरज का आहे?

आज लोक ईश्वराच्या नावाने एकमेकांशी भांडत आहेत. एकमेकांना हीन ठरवत आहेत. ज्या ईश्वराला पाहिलंही नाही त्यावरूनच भांडण-तंटे करत आहेत. उच्च-नीच, श्रेष्ठ-कनिष्ठ असा भेदभाव बाळगत आहेत. भांडण-तंटे, कलह-क्लेश अशांती या सान्यांचं मूळ कारण आहे ईश्वराबद्दलचं अज्ञान. ज्यावेळी एखाद्या ब्रह्मज्ञानी महात्म्यांच्या (सद्गुरुच्या) कृपेने आपल्याला प्रभू परमात्म्याचं ज्ञान होतं, आपण स्वतः कोण आहोत? आपलं मूळ स्वरूप काय आहे याची ओळख होते, या प्रभू परमात्म्याशी आपण जोडले जातो, तेव्हाच मनाला शांती समाधान प्राप्त होतं. मनातील सान्या शंका भ्रम संपून जातात. भांडण-तंटे कलह-क्लेश अशांती या सान्यांचं मूळ कारण संपून जातं. सर्व भेदभाव मिटून जातात आणि सारे आपलेच वाटू लागतात. म्हणूनच मनुष्याला ब्रह्मज्ञानाची आवश्यकता आहे.

ईश्वर एक आहे, तर मग एवढे सारे धर्म-पंथ का निर्माण झाले?

या धरतीवर सत्ययुग, त्रेतायुग, द्वापारयुग अशा प्रत्येक युगात जे जे प्रेषित किंवा अवतारी पुरुष होऊन गेले, त्यांनी ईश्वर एक आहे हीच शिकवण दिली. सर्वांचाच पिता एक असल्याने कोणीही परका नाही. आपण सारी भावंडच आहोत. त्यामुळे वैर-द्वेष बाळगू नका. एकमेकांशी प्रेमाने वागा, हीच शिकवण त्यांनी वेळोवेळी दिली; परंतु ईश्वराविषयी अज्ञान व अवतारी पुरुषांची शिकवण समजून न घेतल्यामुळे किंवा त्याचा अर्थ आपल्या बुद्धीनुसार लावला गेल्याने ईश्वराच्या नावाने कलह क्लेश सुरु झाले आणि तीच शिकवण पुढील पिढीकडे येत गेली. पाणी हे तहान भागवण्याचं एकमात्र साधन आहे. परंतु पाण्यालाही वेगवेगळ्या नावानं संबोधलं जातं. तसं, ईश्वर एकच आहे; परंतु ईश्वराला वेगवेगळ्या नावाने पुकारलं जातं. याचा अर्थ प्रत्येकाचा ईश्वर वेगळा आहे, असं होत नाही. जोपर्यंत ही गोष्ट लक्षात येत नाही, तोपर्यंत हे धर्म-पंथ आणि त्यांच्यातील दुरावा नष्ट होणार नाही.

प्रश्न : अँक्युपँकचर म्हणजे काय?

उत्तर : अँक्युपँकचर म्हणजे मानवी शरीराला जडलेल्या विशिष्ट स्वरुपातील व्याथी, रोग इत्यादी शरीराच्या विवक्षित भागातील चेतनी किंवा मज्जातंतू केंद्रांवर सुया टोचून बरे करण्याची पध्दती होय. या उपचार पध्दतीचा अवलंब विशेष करुन चीन देशात केला जात असल्याचे अलिकडेच उघड झाले आहे.

प्रश्न : अग्निशामक उपकरणाचे कार्य कसे चालते?

उत्तर : अग्निशामक उपकरण शंकुच्या आकाराचे असते. त्यामध्ये सोडियम बाय कार्बोनेटचे द्रावण भरलेले असते. आतील छोट्या सिलबंद शिशीत सहंत सल्फ्युरीक अँसिड ठेवलेले असते. उपकरण वापरण्याच्या वेळी खालची मूठ जमिनीवर आपटतात, त्यामुळे आतील आम्लाची शिशी फुटते व आम्ल सोडियम बाय कार्बोनेटच्या द्रावणात मिसळते. या दोन रसायनात रासायनिक अभिक्रिया होऊन कार्बन डाय-ऑक्साईड वायू व पाणी तयार होते. हा वायू मिश्रणाच्या वरच्या रिकाम्या जागेत जमा होऊ लागतो. त्यामुळे त्याचा द्रावणावरील दाब वाढतो. या दाबामुळे उपकरणाच्या वरच्या बाजूस असलेले बूच उडते व उपकरणाच्या तोटीतून मिश्रणाचा फवारा जोराने बाहेर पडता. ह्या फवाऱ्यात बऱ्याच प्रमाणात पाणी असते. ह्या पाण्यामुळे व कार्बन-डाय-ऑक्साईड वायुमुळे मोठी आग विझते.

प्रश्न : किडे आवाज कसे काढतात?

उत्तर : आपण रात्रीच्या वेळी अंधारात अनेक कीटकांचे चाललेले गुंजन ऐकतो. हे गुंजन किंवा हा आवाज ते कसे काढतात, माहिती आहे ? बहुतांशी कीटक जो आवाज काढतात तो त्यांच्या कवचातून, पंखातून निर्माण होत असतो. हे कीटक आपल्या कवचाची, पंखांची जेव्हा अति जलदपणे हालचाल सुरु करतात, तेव्हा आजूबाजूची हवा प्रभावित होऊन ध्वनीची निर्मिती होते. सामान्य मधमाशी सेकंदाला २६५ वेळा पंख फडफडवीत असल्याने तेवढ्याच प्रमाणात आवाज उत्पन्न होतो. रातकिड्यांचा येणारा किर्र आवाज हा त्यांच्या दोन जाड कवचातील घर्षणातून उत्पन्न होतो. अशाप्रकारे कीटक, किडे यांचे पंख जेवढ्या वेगाने व ज्या पध्दतीने हालचाल करतात, तशाच प्रकारचा ध्वनी (आवाज) उत्पन्न होतो.

२०३

○ पूजा अरोडा (रेवाडी-हरियाणा)

१		२		३		
				४		५
६	७					
			८		९	
१०						
			११			
१२		१३				१४
				१५		

आडवे शब्द

०१. हिंदीमधील पहिला भारतीय बोलपट (हरिश्चंद्र / आलमआरा).
०४. भारताच्या राष्ट्रचिन्हाखाली हे बोधवाक्य लिहिले आहे. - सत्यमेव
०६. मुघल साम्राज्याचा संस्थापक
०८. प्रभू श्री राम सीता आणि लक्ष्मण यांना १४ वर्षे भोगावा लागला.
१०. दीन-ए-इलाही नावाचा धर्म स्थापन करणारा बादशहा.
११. येथे हसती दुनिया मराठीचे मुंबईमधील कार्यालय आहे.
१२. प्रभू श्री रामाचा दास जो संजीवनी बुटी घेऊन आला
१५. जगात कोणत्या धर्माचे अनुयायी सर्वात जास्त आहेत ?

उभे शब्द

०१. समजा तीन पुरुरुषांमध्ये दोन पिता आणि दोन पुत्र आहेत, तर त्यातील सर्वात मोठा सर्वात लहानाचा नात्याने कोण ?
०२. लाल रंगाची एक डाळ
०३. क्षेत्रफळानुसार भारतातील सर्वात मोठे राज्य
०५. नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांचा जन्म जानेवारी, १८९७ रोजी झाला
०७. पाण्यात पोहणारा व उडू न शकणारा पक्षी कोणता ?
०८. हनुमंताला अमरत्वाचे होते.
०९. प्रभू श्रीरामाची सेवा - सेना
१०. लिंकन अमेरिकेचे १६वे राष्ट्रपती होते
१३. मावशीची वहिनी
१४. प्रथम विषम संख्येची दुप्पट

उत्तरे इतरत्र

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

आजोथा

चित्रांकन लेखन, रंग
अजय कालडा

एका जंगलात एक बकरी आपल्या पिलासह राहत होती. त्या गोंडस-खोडकर पिलाचं नाव होतं गंपू.

त्या पिलाला दिवसभर बाहेर उंडरायला खूप आवडत असे. एके दिवशी खेळता-खेळता ते खूप लांब निघून गेलं.

१६

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

बकरीनं पाहिलं, गंपू कुठं दिसत नाही. ती खूप घाबरली. ती जंगलाच्या दिशेने धावतच निघाली. जंगली पशू शिकार शोधत फिरतात. गंपू चुकून तिकडे तर गेला नाही ना ?

आईSS, तू मला शेवटी शोधून काढलंस ना!

बकरीने पुढे होत पाहिलं, गंपू दाट झाडांच्या गर्दीत लपून बसला होता. आपल्या आईला पाहताच तो उड्या मारु लागला.

गंपू तुला किती वेळा सांगितलं, इकडे येऊ नकोस म्हणून!

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

तुला कळत कसं नाही. एखाद्या दिवशी तू संकटात सापडशील आणि मलाही संकटात टाकशील.

पण खोडकर गंपू कसला ऐकतोय! दुसऱ्या दिवशी आईची नजर चुकवून तो पुन्हा घनदाट जंगलाकडे निघाला.

जसा त्याने घनदाट जंगलात प्रवेश केला त्याबरोबर एका लांडग्याची नजर गंपूवर पडली. जिभल्या चाटत तो गंपूजवळ आला.

लांडग्याला समोर पाहताच गंपू थरथर कापू लागला. मदतीसाठी मोठमोठ्याने ओरडू लागला.... पण लांडगा मात्र त्याच्यावर झडप घालायला तयारच होता.

तेवढ्यात बकरी आपल्या सगळ्या मित्रांना सोबत घेऊन आली. तिच्यासोबत एक शिकारीकुत्रादेखील होता.

शिकारीकुत्र्याचे भुंकणे ऐकून लांडगा घाबरला. बकऱ्यांचा झुंड आणि कुत्र्याला पाहून लांडगा पळून गेला आणि गंपूचा जीव वाचला.

आता कळलं ना मुलांनो, आपल्याला नेहमी मोठ्या माणसांचं का ऐकायचं ते ?

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

गिधाड आणि कोल्हा

कदा नारदमुनींनी ब्रह्मदेवांना एक प्रश्न विचारला, “हे प्रजापिता! तुम्ही अनेक योनी निर्माण केल्या. अनेक जीव जन्माला घातले. त्यामध्ये गिधाड आणि कोल्हे यांच्या वाट्याला मात्र मेलेल्या प्राण्यांचे मांस भक्षण करणे का बरे आले? असे कोणते अनुचित कर्म त्यांच्या हातून घडले, ज्यामुळे जीवाला अशा नीच योनीमध्ये यावे लागते?” ब्रह्मदेव म्हणाले, “पुत्र नारद! या विषयीची एक कथा तुला सांगतो, ऐक.”

एका जंगलात गिधाड आणि कोल्हा राहत होते. त्या दोघांची खूप चांगली मैत्री होती. त्या जंगलाजवळच स्मशानभूमी होती. स्मशानात येणारी प्रेते काही जाळली जात तर काही दफन केली जात. दफन केलेली प्रेतं ते नंतर उकरून खाऊन टाकत. त्या दोघांनी आपसात एक समझोता केला होता. स्मशानात दिवसा आलेलं प्रेत गिधाडाने खायचं आणि सूर्यास्तानंतर आलेलं प्रेत कोल्ह्याने खायचं.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

पिंज्यात कोंडून पाखरं कधी आपली होत नाहीत.

असे ठरल्यामुळे दोघांमध्ये कधीही भांडण होत नसे.

एके दिवशी गावातील एका ब्राह्मणाच्या घरात लहान मुलाचे निधन झाले. ब्राह्मण खूप दुःखी कष्टी झाला. विलाप करत मुलाचे प्रेत घेऊन स्मशानात आला. स्मशानात अनेक नातेवाईक देखील आले होते. सगळे त्या प्रेताला पाहून रडत होते. प्रेत दिवसा आलेलं आहे हे पाहून गिधाड खूप खूश झाले. आता या बालकाचे कोवळे मांस खायला मिळणार म्हणून ते वाट पाहत राहिले; परंतु त्या बालकाच्या घरची मंडळी आणि नातेवाईक स्मशानातून हलायला तयार नाही. बराच वेळ त्या ठिकाणी बसून होते. आता सूर्यास्त जर झाला तर त्या प्रेतावरचा हक्क आपल्याला सोडावा लागेल. या विचाराने गिधाड त्या ब्राह्मण जवळ आले आणि त्याला म्हणाले, “हे ब्राह्मण! जो मनुष्य जन्माला येतो, त्याचा मृत्यू आणि मृत्यूची वेळ ठरलेली असते. त्यामुळे तू व्यर्थ शोक न करता या प्रेताला दफन करून लवकरात लवकर आपल्या घरी परत जा. कारण मृत आत्म्याला तुमच्या रडण्याने आणखी यातना होतात. तेव्हा त्याला अंतिम क्षणी तरी दुःख देऊ नये असे मला वाटते.” गिधाडाचे म्हणणे ऐकून सगळी मंडळी निघण्याची तयारी करू लागली. हे सारे कोल्हा बघत होता. त्याने विचार केला, ही सारी मंडळी सूर्यास्तापर्यंत जर थांबली तर प्रेत आपल्यालाच खायला मिळेल. म्हणून कसेही करून त्यांना थांबवले पाहिजे. असा विचार करत कोल्हा पुढे येत म्हणाला, “हे ब्राह्मण देवता, शेवटच्या क्षणी तरी आपल्या पुत्राच्या सोबत राहिले पाहिजे. नाहीतर तो कृतघ्नपणा ठरेल. कारण याच मुलाने तुझा वंश वाढवला असता; परंतु त्याला अकस्मात देह त्यागावा लागतोय. त्यामुळे त्याची साथ सोडून जाणं हे माणुसकीला शोभत नाही.” कोल्हाचे म्हणणे देखील सर्वांना पटले आणि सूर्यास्तापर्यंत थांबण्याचा त्यांनी निर्णय घेतला. त्याचवेळी

गिधाड पुन्हा पुढे येत म्हणाले, “हे ब्राह्मण, सर्वसामान्य माणसांनी संध्याकाळी स्मशानात थांबणे योग्य नाही. कारण इथे अनेक अमानवी शक्ती आणि भटकणारे आत्मे वावरू लागतात. तेव्हा तुम्ही सूर्यास्त होण्याच्या आत घरी परतावे, हेच बरे!” सगळे पुन्हा जायला निघाले. तेवढ्यात कोल्हा मध्ये आला आणि तो काही तरी बोलणार; त्याचवेळी आकाशमार्गे पार्वती माता आणि भगवान शंकर विहार करत असताना पार्वती मातेने विलाप करणाऱ्या ब्राह्मणाला पाहून भगवान शंकरांना सांगितले, “प्रभू! त्या पित्याची अवस्था मला पाहवत नाही. कृपया त्या मृत बालकाला आपण जीवंत करावे.” भगवान शंकरांनी बालकाला जीवदान दिले. ब्राह्मण आनंदाने बालकाला घेऊन घरी गेला. तेव्हा भगवान शंकर गिधाड आणि कोल्हाला म्हणाले, “स्वतःच्या स्वार्थासाठी तुम्ही या लोकांना उपदेश देत होतात, हे योग्य नाही. केवळ स्वार्थ पुढे ठेवून जो उपदेश करत असतो किंवा लोककल्याणाच्या गोष्टी करतो तो तुमच्यासारख्या क्षुद्र योनीतच जन्माला येतात. म्हणून आता तरी स्वार्थबुद्धी सोडून सत्याने वागा.”

ही गोष्ट सांगून ब्रह्मदेव म्हणाले, “हे नारदा! जे खरे आध्यात्मिक उपदेशक असतात ते नेहमी स्वतःचा स्वार्थ बाजूला ठेवून, परोपकारासाठी स्वतःच्या जीवाचेही बलिदान देतात; परंतु जे स्वार्थासाठी ज्ञानाच्या आणि उपदेशाच्या गोष्टी सांगतात त्यांना गिधाड आणि कोल्हासारख्या नीच योनी प्राप्त होतात”

म्हणून कोणालाही उपदेश करताना त्यात आपला स्वार्थ कधीही नसावा. खरे उपदेशक हे निस्वार्थी आणि परोपकारी असतात.

सर्वात लहान महिला क्रांतिकारक

सुनीती चौधरी

सुनीतीचा जन्म बंगालमधील टिपेरा येथे एका मध्यमवर्गीय बंगाली कुटुंबात दिनांक २२ मे १९१७ रोजी झाला. वयाच्या १४ व्या वर्षी एका क्रूर ब्रिटिश न्यायाधीशाचा खून केल्याप्रकरणी तिला आजीवन कारावासाची शिक्षा ठोठावण्यात आली होती.

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्याचा तो काळ होता. सविनय कायदेभंगाची चळवळ जोमाने फोफावत होती. मोर्चे, आंदोलने याची तीव्रता वाढत होती आणि सरकारचे दडपशाहीचे धोरण देखील कठोर होत होते. अशा परिस्थितीत तिच्या मैत्रीणीकडून तिला क्रांतिकारकांची पुस्तकं वाचायला मिळाली. 'देशासाठी प्राणत्याग करणे हेच खरे जीवन' या स्वामी विवेकानंदांच्या शब्दांनी तिची मानसिक जडणघडण झाली होती. आपणही क्रांतिकारकांच्या गोटात सामिल व्हावे असे तिला वाटू लागले.

ज्यावेळी नेताजी सुभाषचंद्र बोस शहरातील विद्यार्थी संघटनेला संबोधित करण्यासाठी आले तेव्हा तिने नेताजींसमोर परेड केली होती. सुनीतीची मैत्रीण प्रफुल्लाने नेताजींना विचारले, "स्त्रियांना चळवळीत भाग घेता येईल का?" तेव्हा नेताजी म्हणाले, "तुम्ही जर पुढे येऊन नेतृत्व करत असाल तर मला आनंदच होईल." नेताजींनी सुनीतीला डिस्ट्रिक्ट सेंटर कोर्सची मेजर बनवले. दरम्यान युगांतर नावाची संघटना मुलींना क्रांतिकार्यात सहभागी होण्याचे प्रशिक्षण देऊ लागली. यातील शूर आणि धाडसी मुली

क्रांतिकारकांना माहिती, पेपर, शस्त्रास्त्रे, दारुगोळा आणि पैसा पोहचवण्याचं काम करत. या कामासाठी प्रफुल्ला, शांतीसुधा घोष आणि सुनीती चौधरी या तिघींची परीक्षा घेतली आणि या तिघांमध्ये धाडस असल्याचे घोषित केले. त्यांना डोंगरात जाऊन बंदूक चालवण्याचे शिक्षण दिले. बंदूक चालवताना सुनीतीला सुरुवातीला त्रास झाला. तिची तर्जनी म्हणजे पहिले बोट बंदुकीच्या ट्रिगरपर्यंत पोहचत नव्हते. ती तर्जनीऐवजी मधले बोट वापरून ट्रिगर दाबायला शिकली.

सत्याग्रहींचा सत्याग्रह चिरडून टाकण्यासाठी ब्रिटिश सरकारने प्रचंड छळ चालवला होता. जिल्हा न्यायाधीश स्टीव्हन याने सर्व नेत्यांना तुरुंगात डांबले होते. अशा दुष्ट न्यायाधीशाला जबर शिक्षा करणे गरजेचे होते. ही जबाबदारी शांती आणि सुनीती यांनी स्वीकारली.

१४ डिसेंबर १९३१ हा तो दिवस होता. सकाळी दहा वाजता न्यायाधीशाच्या बंगल्यासमोर या दोन्ही मुली हातात एक मागणीपत्र घेऊन आल्या. त्यांनी न्यायाधीशांना भेटण्याबाबत सेवकाला सांगितले. न्यायाधीश बाहेर आले त्यांनी ते मागणीपत्र पाहिले त्यातील अशुद्ध इंग्रजी भाषेमुळे त्यांचा या मुलींवर विश्वास बसला. त्यांनी आणलेल्या शिफारस पत्रावर न्यायाधिषाने सही केली आणि तो कागद मुलींसमोर आणला. इतक्यात त्या मुलींनी

(पान २४ वर)

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

अंतर्बाह्य प्रांजळपणा हाच प्रीतीचा प्राण होय.

कथा

चतुर बिरबल

एकदा अकबर राजाच्या दरबारात फुलं विकणारा गृहस्थ आला. त्याच्याकडची सुंदर सुंदर फुलं पाहून राजा खूप प्रसन्न झाला. ती सारी फुलं नकली होती; परंतु पाहताना ती हुबेहूब खऱ्या फुलांसारखीच दिसत होती. खरी फुलं आणि नकली फुलं एकत्र ठेवली, तेव्हा राजाला देखील त्यातील नकली फुलं ओळखता आली नाहीत.

एके दिवशी राजाने नकली फुलांची कुंडी त्या फुलांसारख्या दिसणाऱ्या फुलांच्या बागेमध्ये ठेवली आणि प्रजाजनाना आवाहन केले, की जो कोणी या बागेतील नकली

फुलांची कुंडी ओळखून दाखवेल, त्याला बक्षीस देण्यात येईल. अनेक जण बागेमध्ये आले; परंतु कुणालाही खरी फुलं आणि नकली फुलं यातील फरक ओळखता आला नाही. त्यामुळे नकली फुलांची कुंडी कोणालाही शोधून काढता आली नाही. बराच वेळ झाला तरी कोणालाही यश येईना तेवढ्यात एक साधारण दिसणारा मुलगा पुढे आला आणि त्याने नकली फुलांची कुंडी काढून राजाच्या समोर ठेवली. राजाने आश्चर्यचकित होत विचारले, “नकली फुलं तू कशी ओळखली?”

शहाणपणाचे प्रदर्शन करणारा पोपट कायमचा बंदिवान होतो.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

त्यावर तो मुलगा म्हणाला, “महाराज! मी बागेतील फुलांचं खूप वेळ मी निरीक्षण करत होतो. तेव्हा मला असं दिसून आलं, की फुलपाखरं सर्व फुलांवर बसत होती; परंतु एका कुंडीतील फुलांवर मात्र ती बसत नव्हती. यावरून मी ओळखलं की ती नकली फुलं आहेत. कलाकार आपल्याला फसवू शकतो; परंतु निसर्ग आपल्याला फसवू शकत नाही.”

राजा त्या मुलाच्या उत्तराने बेहद खूश झाला. त्याची आणखी परीक्षा घ्यावी म्हणून त्याने मुलाला दुसऱ्या दिवशी पुन्हा बोलावून घेतले. राजाच्या दरबारात एक बहुरूपी होता. तो वेगवेगळी सोंगं घेत असे. राजाने त्याला बैलाचं सोंगं घ्यायला सांगितलं. खरा बैल आणि बहुरूप्याने वठवलेला बैल अजिबात ओळखू येत नव्हते. राजा त्या मुलाला म्हणाला, “यातला खरा बैल कोण ते तू ओळखून दाखवलेस तर तुला मोठं इनाम देण्यात येईल.” मुलगा म्हणाला, “ठीक आहे” त्या मुलाने थोडावेळ निरीक्षण केले आणि हळूच एक खडा घेऊन तो बैलाच्या पाठीवर फेकला आणि त्यातला नकली बैल कोणता हे राजाला सांगितले. यावेळी देखील त्याने नकली कोण हे बरोबर ओळखले. राजा म्हणाला, “शाब्बास! आता मला सांग, तू नकली बैल कसा ओळखलास?” मुलगा म्हणाला, “महाराज !जेव्हा मी एक खडा बैलाच्या अंगावर फेकला तेव्हा जो खरा बैल होता त्यांचे अंग थरथरले; परंतु जो नकली बैल होता त्याच्या अंगावरती कुठलीही हालचाल झाली नाही. यावरून तो नकली बैल आहे हे ओळखले” बादशहाने त्याला आपल्या पदरी नोकरीस ठेवून घेतले.

मित्रांनो, हाच हुशार मुलगा ‘चतुर बिरबल’ म्हणून पुढे नावारुपाला आला.

सुनीती चौधरी (पान २२ वरून)

न्यायाधीशावर बंदुका रोखल्या. दोन गोळ्या न्यायाधीशाच्या छाताडात घुसल्या. बंदुकीच्या आवाजाने लोक पळत आले. या दोन मुर्लींनी न्यायाधीशाचा खून केल्याची बातमी वणव्यासारखी पसरली. लोक सुनीतीचा फोटो घेऊन तिच्या समर्थनार्थ रस्त्यावर उतरले.

कोर्टात खटला दाखल झाला. आणि त्यांना आजन्म जन्मठेपेची शिक्षा झाली. त्यावेळी एका पत्रकारांनी त्यांना काही प्रश्न विचारले. तेव्हा त्या म्हणाल्या, की आम्हाला फाशी द्यायला हवी होती, या गोष्टीचं वॉर्ड टाटलं.

तुरुंगात असताना सुनीती जेलमध्ये नेमून दिलेली सगळी कामं करी. तिच्या भावाचा पोलीस छळ करत असल्याच्या बातम्या तिला ऐकायला मिळत. तरी तिची शांती ढळली नाही. दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळ सुरु झाला. ६ डिसेंबर १९३९ रोजी तिची तुरुंगातून सुटका करण्यात आली. त्या वेळी तिचे वय होते २२ वर्षे. घरी तिला भावाशिवाय दुसरा कोणाचा आधार नव्हता. तिने हार न मानता आपले पुढचे शिक्षण सुरु केले. कलकत्ता मेडिकल कॉलेजमध्ये वैद्यकीय शिक्षणासाठी प्रवेश घेतला आणि ती एम बी झाली. तिच्यातील निष्ठा आणि प्रेमळ वागणुकीमुळे तिला सगळे ‘लेडी मा’ म्हणून ओळखू लागले. राजकारणात येण्याचा तिला आग्रह झाला; पण तिने जाणीवपूर्वक स्वतःला राजकारणापासून दूर ठेवले. आपल्या वृद्ध आई-वडिलांना सांभाळत निसर्गाच्या सानिध्यात राहणे तिने पसंत केले.

१२ जानेवारी १९८८ रोजी सुनीतीने अखेरचा श्वास घेतला. तिची देशभक्ती, शौर्य, प्रेमळपणा पाहून आजही नतमस्तक व्हायला होतं.

तिच्या पवित्र स्मृतीस कोटी कोटी वंदन!

सत्संगाने जीवनात उज्ज्वलता

स्वामी विवेकानंदांच्या जीवनातील एक गोष्ट आपण ऐकली असेल. एकदा भाषण करताना ते म्हणाले, की मला सुधारक पाहिजेत. त्यावेळी खूप जण उभे राहिले आणि म्हणाले, आम्ही हे कार्य करायला तयार आहोत. त्यावर स्वामी विवेकानंदजी म्हणाले, मी तर माझं म्हणणं पूर्ण केलेलं नाही. आधी माझं म्हणणं पूर्ण ऐकून घ्या. मला असे सुधारक पाहिजेत, जे स्वतःमध्ये सुधारणा घडवून आणतील.

इतरांना उपदेश देणे आणि त्यांच्यातील कमतरता शोधून काढणे माणसाला आवडते; परंतु आत्मपरीक्षण करून स्वतःमधील अवगुण शोधून ते दूर करणे मात्र त्याला जमत नाहीत. याचं कारण इतरांचे चेहरे तो पाहतो; परंतु आपला स्वतःचा चेहरा मात्र पाहत नाही. जेव्हा आपला चेहरा आरशात पाहू तेव्हाच आपल्याला चेहऱ्यावरील डाग दिसून येतील.

सत्संग हे एक असं साधन आहे, जे आपल्यातील कमतरता दूर करून उज्ज्वल जीवन घडवायला सहाय्यक ठरतं. अर्थातच सत्संगात देहाबरोबर मनानं देखील उपस्थित असणं गरजेचं आहे. तेव्हाच सत्याची भावना दृढ होत जाते. जेवढे आपण सत्संगाशी अधिक जोडले जाऊ तेवढे जीवन उज्ज्वल होत जाईल. सद्गुण प्रकट होत राहतील.

दृष्टी विशाल होईल. दिसायला तर सारी माणसं सारखीच दिसतात; परंतु कर्म जर पशुसारखं असेल तर त्याला माणूस कसं म्हणता येईल? वास्तविक माणूस बनायचं असेल तर माणुसकीची आवश्यकता आहे. त्याच्यात प्रेमाची भावना असायला हवी. माणुसकी ही दया, करुणा, प्रेम, विशालता, सहनशीलता इत्यादी दैवी गुणांच्या पायावर उभी असते.

स्वतःला धार्मिक समजणारी देखील अनेक माणसं असतात; परंतु ज्यांच्या हृदयात दया, करुणा, प्रेम, सहानुभूती आहे तेच इतरांचं दुःख समजून घेतात आणि ते दूर करण्यासाठी प्रयत्न करतात. तेच खऱ्या अर्थाने धार्मिक असतात. ते कधीही वैमनस्य वाढवत नाहीत. कोणाला दुखवत नाहीत. अशा मानवी गुणांमुळेच जीवनात उज्ज्वलता येते. यासाठी सत्संगाची जोड खूपच आवश्यक आहे.

वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा

सुहानी लिंगे

मल्हार पंडुळे

सोहम शेनॉय

साधिका उकर्डे

अन्विता दसोरे

ईश्वरी गजरे

साक्षी गजरे

आस्था अवधुत

सानवी पवार

शुभम शिंदे

रुख्मेश उगले

मधुरिमा पवार

२६

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

प्रेरित राऊत

केयूर पाटील

श्रीयांश कुलवडे

प्रतिश मोरे

पुनीत सोनवणे

स्फूर्ती पाटील

प्रसाद भोगन

अन्वी शेवाळे

अर्पित पाटील

स्वरा पाटील

आरोही पांचाळ

संजवी धनावडे

क्षितीज सोनी

विवेक मोरे

अमृता मोरे

प्रशांत पवार

संत रामसरन जी

संत रामसरनजींचा जन्म १६ जुलै, १९१५ रोजी सरगोधा जिल्ह्यातील खुशाब तालुक्यातील गुडाला गावात झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव निहालसिंहजी आणि आईचे नाव भगवान देईजी होते. बाबा बुटासिंहजींचे प्रथम गुरसिख योगध्यानसिंहजी हे रामसरनजींचे मोठे बंधू होते. रामसरनजींना योगध्यानसिंहजींकडून ज्ञान प्राप्त झाले. तेव्हापासून त्यांनी सच्चा गुरसिखाप्रमाणे बाबा बुटासिंहजींच्या वचनांचे पालन केले. ब्रह्मज्ञान मिळाल्यानंतर चार वर्षांनी त्यांचा विवाह शांतीदेवीजी यांच्या बरोबर झाला.

बाबा अवतारसिंहजींनी संत निरकारी मंडळाच्या प्रबंध व्यवस्थेत रामसरनजींना सचिव रूपात सेवा दिली. १९७९ मध्ये प्रबंधाचा साचा बदलत बाबा गुरबचनसिंहजींनी त्यांना जनरल सेक्रेटरीची सेवा प्रदान केली. अंतीम श्वासापर्यंत मिशनला प्रगती पथावर घेऊन जाण्याकरिता ते सदैव प्रयत्नशील राहिले. १९५६ साली संत निरकारी सेवादलला त्यांनी संघटीत रूप दिले. या सेवादल बोर्डमध्ये त्यांनी चेअरमेन रूपात सेवा निभावली. रामसरनजींच्या प्रेरणेने सेवादलमध्ये दिवसेंदिवस वृद्धी होत गेली. मिशनच्या उच्च पदावर असूनही त्यांच्या स्वभावात नम्रपणा आणि भाषेत गोडवा होता. त्यांनी सद्गुरुकडे

कधीही कोणाचीच तक्रार केली नाही, सदैव सर्वांच्या भल्याची कामना केली. भारताच्या कानाकोपऱ्यात जाऊन ते ज्ञानाचा प्रचार करत राहिले आणि विदेशातही सत्याच्या हा संदेश पोचवण्यासाठी गेले. त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा प्रभाव ज्याच्यावर पडत असे तो त्यांचाच होऊन जात असे. रामसरनजींनी १९७१मध्ये बाबा

गुरबचनसिंहजींबरोबर इंग्लंडच्या संत समागमात भाग घेतला. त्यांच्या वाणीत अशी मधुरता होती की, ते जितका वेळ बोलत, तितका वेळ श्रोतागण मंत्रमुग्ध होऊन त्यांना श्रवण करत असत.

संत रामसरनजींनी ७० वर्ष निष्काम भावनेने सेवा केली. २० जुलै, १९८५ रोजी त्यांनी नश्वर शरीर त्यागून आदर्श जीवनाची छाप लोकांच्या हृदयावर पाडली. रामसरनजींचे जीवन ब्रह्मज्ञानी जीवनाची अभिव्यक्ती होती. पवित्रता, विश्वास, संयम, प्रेम, आदर, मर्यादा त्यांच्या जीवनाचे श्रृंगार होता. म्हणूनच या आदर्श जीवनाविषयी बाबा हरदेवसिंहजी महाराजांनी त्यांच्या श्रध्दांजली समारोहात उद्गार काढले, की “सेक्रेटरी (रामसरनजी) महात्मांनी आपल्या जीवनात परमार्थाची कमाई केली आणि जे आदर्श जीवन जगून दाखवले, त्या जीवनाचा स्वीकार करणे हीच खऱ्या अर्थाने त्यांच्या प्रती खरी श्रध्दांजली असेल.”

मध

जगातील सर्व धर्मग्रंथ, चिकित्साशास्त्रे आणि पदार्थवेत्ता विद्वानांनी मधाची गुणवैशिष्ट्ये सांगितली आहेत. मधाचे विधिवत सेवन करणे आरोग्यासाठी फायदेशीर आहे.

मधाची ओळख : खरा आणि नकली मध अशा प्रकारे ओळखावा - मधाचा एक थेंब लाकडावर घेऊन त्याला काडीने पेटविले तर तो जळतो. हा खरा शुध्द मध असतो. शुध्द मध सुगंधी असतो. उष्णता लागल्यास तो वितळतो आणि थंडीत तो घट्ट होतो. शुध्द मध पारदर्शी असतो आणि कुत्रे त्याचा वास घेतात पण खात नाही. शुध्द मध बाटलीतून प्लेटवर घेताना तो सापाच्या वेटोळ्याप्रमाणे खाली ओघळतो तर अशुध्द मध प्लेटमध्ये पडतानाच पसरतो.

मधाचे दोन प्रकार असतात. एक म्हणजे जुना मध आणि दुसरा नवा मध. नवा मध कोठा साफ करणारा आणि कफनाशक असतो. तर एक-दोन वर्षांचा जुना मध पाचक, चरबी कमी करणारा असतो.

उपयोग : वेगवेगळ्या ठिकाणांहून आणि स्रोतांपासून प्राप्त होणाऱ्या मधाची गुणवत्ताही वेगवेगळी असते. काश्मीर आणि हिमालयातून मिळणारा मध उत्कृष्ट असतो. त्याला पदम-मध असे देखील म्हणतात. तो डोळ्यांसाठी अमृतासमान आहे कारण हा मध काश्मीरच्या तलावांमध्ये उमलणाऱ्या कमळाच्या फुलांपासून प्राप्त होतो.

बल : पुरुषाची बौद्धिक ताकद आणि शरीरपुष्टीसाठी एक बदाम सकाळी पाण्यात भिजत ठेवा. रात्री तो चंदनाप्रमाणे उगाळून त्यात एक चमचा मध तसेच एक ग्लास थंड दूध घाला. झोपण्यापूर्वी अर्धा ते पाऊण तास अगोदर तोंडाने चावल्यासारखे करत गिळून टाका. ते रक्त आणि त्वचाविकार नष्ट करून त्यांना शुध्द करते. त्याच्या सेवनामुळे त्वचा निरोगी, नितळ आणि चमकदार बनते.

कफनाशक : अर्धा चमचा आल्याचा रस आणि मध चाटल्यास खोकल्यापासून आराम मिळतो. कांद्याचा रस आणि मध समप्रमाणात मिसळून त्याचे चाटण वेगल्यास कफ बाहेर पडतो. मध चाटल्यासही खोकल्यापासून आराम पडतो. मध आतड्यांमध्ये जमा झालेली विजातीय द्रव्ये दूर करून कृमी नष्ट करतो. मध पाण्यात मिसळून त्याचा एनिमा घेतल्यानेही फायदा होतो. ग्लासभर थंड दुधात दोन किंवा तीन चमचे मध टाकून रात्री झोपण्यापूर्वी प्यायल्यास शरीराचा अशक्तपणा दूर होतो. ज्यांना लड्डुपणा कमी करून सडपातळ व्हायचे असेल त्यांनी सकाळी शौचाला जाण्यापूर्वी एक ग्लास पाण्यात दोन ते तीन चमचे मध घालून ते पाणी प्यावे.

मधाचे आणखी एक वैशिष्ट्य म्हणजे तो ज्या पदार्थात मिसळला जातो त्या पदार्थाचे गुण ग्रहण करून त्या गुणांची वाढ करतो. त्यामुळे त्याला योगवाही असेही म्हटले जाते आणि औषधाच्या स्वरूपात त्याचे सेवन केले जाते.

हसा मुलांनो हसा

पाहुणे : गणपतराव, तुमच्या मुलीला स्वयंपाक करता येतो का?

गणपतराव : नाही, तिला अजून स्वयंपाक नीट जमत नाही; पण शिकेल ती.

मुलीची आई : अहो स्वयंपाक नाही करता आला म्हणून काय झालं? तिला ऑनलाईन ऑर्डर देऊन सर्व काही मागवता येतं ना!

शिक्षक : चला, आता मॉरल सायन्सबाबत काही प्रश्न विचारतो, त्याची अचूक उत्तरं द्या.

समजा, रस्त्यामध्ये एखादा मोठा दगड पडलेला असेल तर अशावेळी तुम्ही काय कराल?

गोट्या : मी तो दगड दूर करण्यासाठी पालिकेच्या अधिकार्यांना सांगेन.

शिक्षक : बरं, बंड्या तू काय करशील?

बंड्या : सर, मी तो दगड दूर करायला सांगणार नाही.

शिक्षक : का बरं?

बंड्या : सर, माणसं ठेच लागली की सुधारतात म्हणून त्यांना सुधारण्यासाठी तो दगड तसाच राहू देईन.

शिक्षक : 'अंथरुण पाहून पाय पसरावेत'

या म्हणीचा अर्थ काय आहे?

बंड्या : सर, मी सांगू? 'अंथरुणाच्या बाहेर जर पाय गेले तर डास चावतील.'

रामराव : काय माधवराव, यावेळी भुईमुगाच्या शेंगांचं पीक किती आलं? माधवराव : गेल्या वर्षीपेक्षा या वर्षी दीड क्विंटल शेंगा जास्त आल्या.

रामराव : अरे वा ! कोणतं नवीन बियाणं वापरलं होतं?

माधवराव : बियाणं तेच होतं; पण शेंगा काढायला आलेल्या बायांना मी तोंडाला मास्क लावणे कंपल्सरी केलं होतं.

पेशंट : डॉक्टर, तुम्ही मला दोन वेळा इंजेक्शन का दिलं?

डॉक्टर : अहो १२ मिली. चं इंजेक्शन माझ्याकडे नव्हतं, म्हणून सहा-सहा मिली. ची दोन इंजेक्शनं दिली.

पेशंट : बरं झालं, एक-एक मिली. ची इंजेक्शनं नव्हती.

ठमाकाकू : डॉक्टर, आधी मी खूप लव्ठ होते.
डॉक्टर : बरं, मग त्यासाठी काय प्रयत्न केले?
ठमाकाकू : मग मी टीव्हीवरची अॅडव्हरटाईज बघून सहा महिने बेल्ट वापरून पाहिला.
डॉक्टर : बरं मग तुम्हाला काय जाणवलं?
ठमाकाकू : तेव्हा मला कळलं, की मी फक्त लव्ठ नाही तर मव्ठपण आहे.

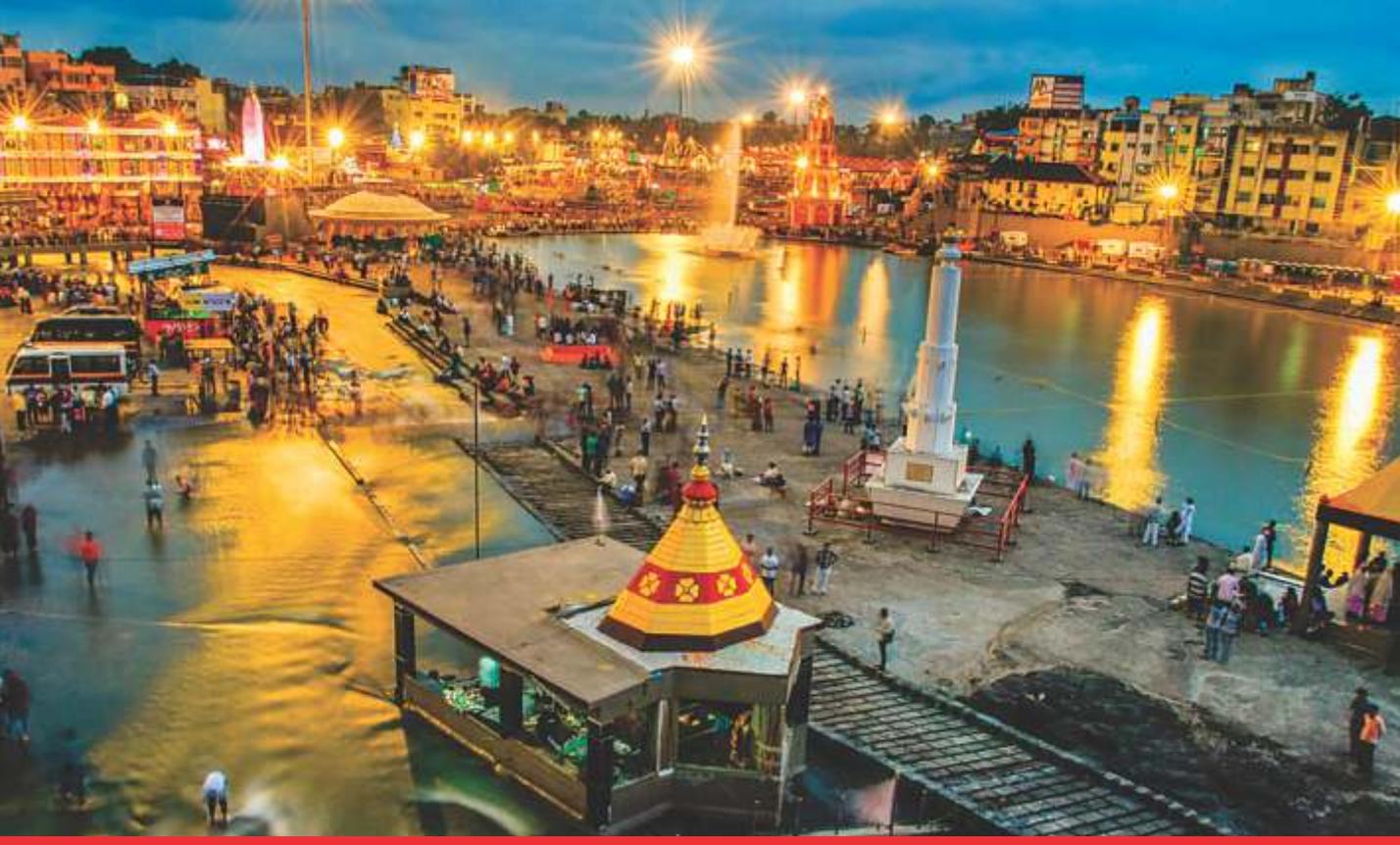

डॉक्टर : बन्याबापू, तुम्हाला मानसिक तणाव आला की तुम्ही काय करता?
बन्याबापू : डॉक्टर, मी देवळात जातो.
डॉक्टर : अरे वा! मग तिथे ध्यान वगैरे करता का?
बन्याबापू : नाही हो, मी सगळ्यांच्या चपला मिक्स करतो आणि मज्जा बघत बसतो.

रेल्वेच्या डब्यात एका लहान मुलाला मांडीवर घेऊन एक बाई गाजराचा हलवा भरवत होती.
मुलगा सारखा तोंड फिरवून घेत होता .बाई मुलाला म्हणाली, “सोन्या, खा लवकर लवकर! नाहीतर हा गाजराचा हलवा त्या काकांना देऊन टाकेन.”
खूप वेळ झाल्यानंतर समोरच्या सीटवर बसलेले काका वैतागून म्हणाले, “अहो वहिनी, काय करायचं ते लवकर ठरवा. तुमच्या हलव्याच्या आशेने मी दोन स्टेशन पुढे आलोय.”

कंपनीचा मालक मॅनेजर पदासाठी उमेदवारांची मुलाखत घेत होता.
मालक : मिस्टर भोळे, तुम्ही तुमचं अपूर्ण राहिलेलं स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी काय कराल?
मिस्टर भोळे : सर, मी पांघरुण घेऊन पुन्हा झोपून घेणार.

भ्रमंती

श्रीक्षेत्र नाशिक

नाशिक हे भारतातील एक प्रसिद्ध तीर्थक्षेत्र आहे. नाशिक जवळील त्र्यंबकेश्वर येथून वाहणारी गोदावरी नदी नऊ पर्वत शिखरांमधून वाहते म्हणून या क्षेत्राला नव शिखर असे नाव पडले. पुढे नव शिखरचा अपभ्रंश नाशिक असा झाला असे म्हटले जाते. तसेच रामायणातील प्रसंगानुसार लक्ष्मणाने शूर्पणखेचे नाक कान येथे कापले होते म्हणूनही या क्षेत्राला नाशिक म्हटले जाते, असेही म्हटले आहे.

नाशिक येथे दर बारा वर्षांनी कुंभमेळा भरतो. समुद्रमंथनाच्या वेळी अमृत कलशातील काही थेंब प्रयाग, उज्जैन, हरिद्वार व नाशिक या क्षेत्री पडले म्हणून येथे

कुंभमेळा भरवला जातो, अशी यामागची पूर्वपीठिका सांगितली जाते.

नाशिक हे स्थान समुद्र सपाटीपासून दोन हजार मीटर उंचीवर असल्याने येथील हवामान थंड, कोरडे व आल्हाददायक असते. येथे अनेक पुरातन मंदिरे आहेत. त्यापैकी काही मंदिरांना आपण भेट देऊन त्यांचा पूर्वेतिहासही बघू या.

i jkr u dGkj ke efnj

प्रभू रामचंद्र वनवासात असताना त्यांनी काही काळ या ठिकाणी वास्तव्य केले होते. त्यावेळी या भागाला दंडकारण्य असे म्हटले जाई. या अरण्यात काही राक्षस तपश्चर्या करणाऱ्या ऋषीमुनींना त्रास देत.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

आयुष्यात पैसा हवा पण पैशात आयुष्य नको.

त्यामुळे राक्षसांचा बंदोबस्त करण्यासाठी प्रभू रामचंद्रांनी काळे रूप धारण केले व राक्षसांचा नाश केला होता. इथे जी प्रभू रामाची मूर्ती आहे ती काळ्या पाषाणाची आहे. त्यामुळे या मंदिराला काळाराम मंदिर असे म्हटले जाते. या मंदिरातील श्रीराम, लक्ष्मण व माता सीता यांच्या मूर्त्या आहेत. गोदावरीच्या नदीपात्रात सापडलेल्या या मूर्त्या दोन हजार वर्षांपूर्वीच्या आहेत असे म्हटले जाते. त्यावेळी या मूर्त्या एका लाकडाच्या मंदिरात स्थानापन्न करण्यात आल्या. पुढे पेशव्यांच्या मातोश्री गोपिकाबाई यांनी सरदार रंगराव ओढेकर यांना मंदिराचा जीर्णोद्धार करण्याचा आदेश दिला. सन १७८२ मध्ये हे मंदिर पूर्वीच्या लाकडी मंदिराच्या जागेवर बांधण्यात आले. सुमारे दोन हजार मजुरांना बारा वर्षे हे मंदिर उभारण्यास लागले. स्थापत्यकलेचा एक अप्रतिम नमुना असलेल्या या मंदिराच्या भिंती सतरा फूट उंच असून लांबी २४५ फूट व रुंदी १४५ फूट आहे. मंदिराच्या आत दगडी खांब आहेत. त्यावरील कोरीवकाम अप्रतिम आहे. एवढी वर्षे होऊनही हे मंदिर आहे त्या

स्थितीत आहे. नाशिकला येणारे पर्यटक व भाविक आवर्जून या मंदिराला भेट देतात.

i p o v h

नाशिक स्थानकापासून तीन किलोमीटर अंतरावर असलेल्या या भागात पाच पुरातन वटवृक्ष असल्याने या स्थानाला पंचवटी हे नाव पडले. इथेच श्री रामचंद्र वनवासात असताना पर्णकुटी बांधून राहिले होते. येथूनच रावणाने कपटाने माता सीतेचे हरण केले होते.

l h k x q k

पंचवटीमध्येच असलेली ही गुंफा तीन भागात विभागलेली आहे. प्रथम स्थानी श्रीराम,

लक्ष्मण आणि माता सीता यांच्या मूर्ती आहेत. पुढच्या भागात शिवलिंगाची स्थापना केलेली आहे. माता सीता या ठिकाणी शिवाची आराधना करत असे. तिसऱ्या भागात खाली कासवाची एक मूर्ती आहे. हे शृंगार कक्ष माता सीतेसाठी तयार केले होते.

d i k y s b j f k o e f n j

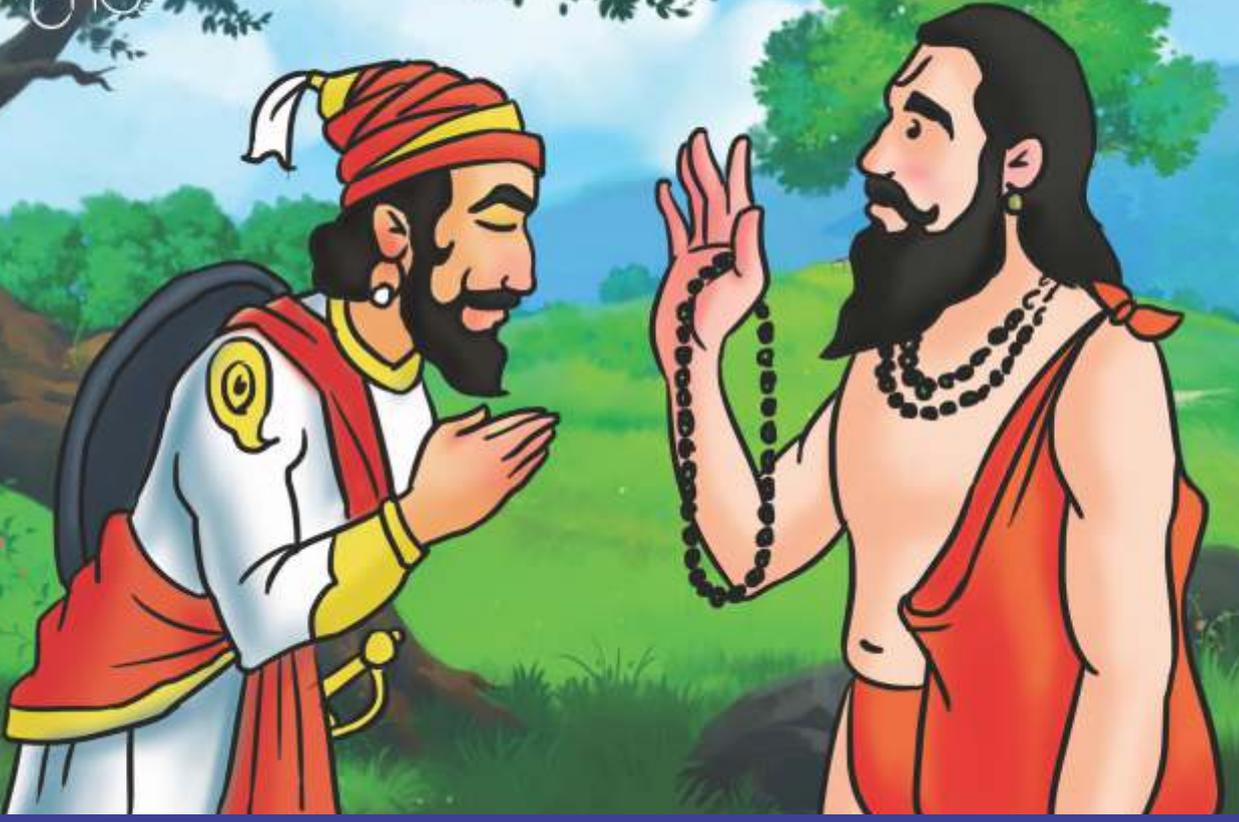
नाशिक क्षेत्रात श्रीरामांचं वास्तव्य असलं तरी येथे शिवमंदिरंही भरपूर आहेत. असे म्हटले जाते, की प्रभू श्रीराम शिवाची आराधना करत. या मंदिराचे वैशिष्ट्य म्हणजे या मंदिराच्या समोर नंदी नाहीये याचं कारण असं सांगितलं

(पान ३५ वर)

सामर्थ्याच्या पाठीमागे शील हवे.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

समर्थ दर्शन : भाग - ८१

शिवरायांची कर्नाटक स्वारी

शिवाजी महाराजांच्या मनात कर्नाटकाच्या स्वारीवर जायचा बेत आला. समर्थाचा निरोप घेण्यासाठी ते परळीला आले. त्यावेळी समर्थ त्यांना आशीर्वाद देतांना म्हणाले, “जावे व यश घेऊन लवकर यावे.” शिवराय समर्थांना म्हणाले, “आपण आता वयोमानानुसार पर्यटन करू नये, जर जायचे असेल तर निदान सरंजाम तरी सोबत घेऊन जावा.” त्यावर समर्थ म्हणाले “बरे बाप्पा जशी तुझी मर्जी.”

स्वराज्याची घडी व्यवस्थित बसवून

शिवराय मोठे सैन्य घेऊन कर्नाटक स्वारीला निघाले. जे जे राजे शरण आले त्यांच्याशी शिवरायांनी मैत्री केली व त्या राज्याच्या राज्यकारभाराची व्यवस्था करून शिवराय पुढे पुढे जात राहिले. जे राजे शरण आले नाहीत त्यांचे पारिपत्य केले. पुढे त्यांनी वेल्लूरचा किल्ला बांधला आणि मल्लिकार्जुन, पातळगंगा, कर्दळीवन इत्यादी ठिकाणी जाऊन दानधर्म केला. कर्दळीवनात अपूर्व एकांत होता. त्यावेळी शिवरायांच्या मनात आले, की इथे राहून तपश्चर्या करावी आणि

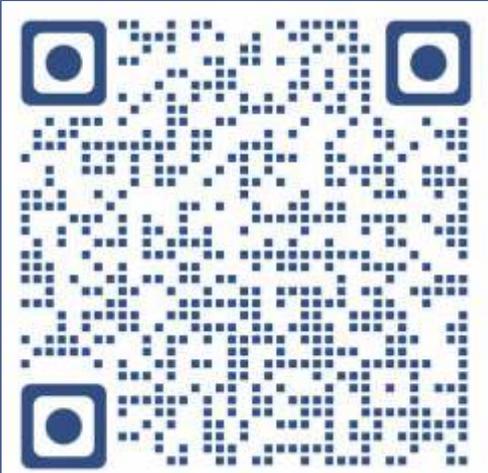
हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

क्रोध माणसाला पशू बनवतो.

राज्यकारभार कारभान्यांकडे सोपवावा. शिवरायांची ही भावना पाहून कारभारी मंडळींना गहिवर आलाच; पण वाईटही वाटले. कारभारी म्हणाले, “क्षमा असावी महाराज, पण सरकारी कामकाजाचा त्याग करून परमार्थ साधना करणे हा कोणता धर्म आहे?” आपण समर्थांची आज्ञा घेऊनच प्रत्येक कार्य करत असता, तेव्हा समर्थांच्या आज्ञेनुसार आपण परमार्थ साधना करावी, अशी विनंती आहे. शिवरायांनी त्यांची विनंती मान्य केली. परळीला आल्यानंतर त्यांनी समर्थांना आपली इच्छा बोलून दाखवली. तेव्हा समर्थ पोट धरून हसू लागले. ते म्हणाले, “तुमची तपश्चर्या आता पुढे सुरु होणार आहे. शास्त्री पंडित बोलावून गागाभट्टांना आमंत्रण पाठवा. राज्याभिषेक करून घ्यावा.” शिवरायांनी त्यांचा निरोप घेतला व ते पुढे निघाले. आधी ते प्रतापगडावर गेले. तेथील व्यवस्था पाहून नंतर रायगडावर प्रयाण केले.

क्रमशः

Scan करा आणि
बाल प्रदर्शनीचा आनंद घ्या

क्रियेवीण वाचाळता व्यर्थ आहे.

श्रीक्षेत्र नाशिक (पान ३३ वरून)

जातं, की श्रीशंकराने एका प्रसंगी नंदीला गुरु मानले असल्याने त्यांनी आपल्या गाभाऱ्यासमोर नंदीला उभं केलेलं नाही. याबाबत पुराणात अशी कथा आहे, की ब्रह्मदेव आणि शिवशंकर यांमध्ये काही चर्चा चालू असताना ब्रह्मदेवाच्या पाचव्या मुखाने श्री शंकरांची निंदा केली. याचा क्रोध येऊन श्री शंकरांनी ब्रह्मदेवांच्या पाचव्या मुखाचा

di ky šbj f koefnj

शिरच्छेद केला. त्यामुळे त्यांना ब्रह्महत्येचे पातक लागले. या पातकापासून मुक्त कसे होता येईल याबद्दल नंदीने त्यांना नाशिक येथे रामकुंडात स्नान करण्याचा सल्ला दिला. त्याप्रमाणे शिवशंकरांनी तेथे स्नान केल्यामुळे ब्रह्महत्येच्या पातकापासून त्यांची सुटका झाली.

हे मंदिर देखील अतिशय पुरातन असून ते वास्तुकलेचा एक अप्रतिम नमुना आहे. या मंदिराच्या प्रवेशद्वाराजवळ चिमाजी आप्पा यांनी एक मोठी पितळी घंटा आणून लावलेली आहे. ‘इंग्रजांवर विजय मिळवला’ त्याचं हे प्रतीक आहे. या मंदिराचे बांधकाम सन १६६२ मध्ये झाले.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

आईची शिकवण

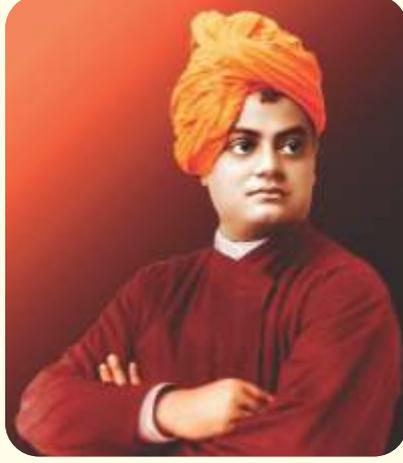
स्वामी विवेकानंदांचे खरे नाव होते 'नरेंद्र'.

त्यांच्या शालेय जीवनातील हा एक प्रसंग आहे.

नरेंद्र अभ्यासात खूप हुशार होते, तसे ते थोडेसे मस्तीखोर स्वभावाचेही होते. एकदा भूगोलाचे शिक्षक धडा शिकवत असताना त्यांनी नरेंद्राला एक प्रश्न विचारला. त्यांनी त्याचे अचूक उत्तर दिले;

परंतु शिक्षकांना ते उत्तर चुकीचे वाटले म्हणून त्यांनी नरेंद्राला शिक्षा केली. बालक नरेंद्र मोठ्या आत्मविश्वासाने म्हणाले, "सर, माझं उत्तर बरोबरच आहे." त्यांचे हे परखड बोलणे ऐकून शिक्षकांना कौतुक वाटण्याऐवजी अधिकच राग आला. रागाच्या भरात त्यांनी नरेंद्राला छडीने मार दिला.

आपल्यावर झालेल्या अन्याय आणि अपमानामुळे त्यांचं अंतःकरण दुखावलं गेलं. ते खूप दुःखी झाले. शाळा सुटल्यावर संध्याकाळी जेव्हा घरी आले तेव्हा त्यांचे डोळे पाणावलेले होते. आईने प्रेमाने जवळ घेत त्यांना विचारलं, "बाळ काय झालं? आज एवढा दुःखी का दिसतोयस?" त्यांनी आईला घडलेला सारा वृत्तांत सांगितला. आई त्यांचं सांत्वन करत म्हणाली, "बाळ, तुझं उत्तर जर बरोबर होतं, तर मग वाईट वाटण्याचं कारणच काय? आणि काहीही झालं तरी सत्याची कास कधी

सोडू नकोस. कधी ना कधी शिक्षकांना त्यांची चूक लक्षात येईल आणि तुझा अभिमानच वाटेल; परंतु कुठल्याही दडपणाला घाबरून असत्याचा आधार घेऊ नकोस." आईची ही शिकवण त्यांनी कायम लक्षात ठेवली.

नरेंद्रनाथांना जेव्हा गुरु श्री रामकृष्ण परमहंस यांचा अनुग्रह लाभला, तेव्हा हेच

नरेंद्र पुढे 'स्वामी विवेकानंद' म्हणून नावारूपाला आले.

आपल्या मातेनं दिलेली शिकवण आणि आदर्श तत्वज्ञान नरेंद्रनाथांना आपले गुरु श्री रामकृष्ण परमहंस यांच्यामध्ये जाणवत असे. ते नेहमी म्हणत, "काहीही झालं तरी सत्याची कास सोडायची नसते. या युगात माणूस जर सत्याला चिकटून राहिला तर त्याला खात्रीने ईश्वराचा लाभ होईल."

स्वामी विवेकानंद पुढे आपल्या आयुष्यात नेहमी सत्यासाठी आग्रही राहिले. बालपणीच त्यांच्या मातेने संस्काराचं बाळकडू पाजलं होतं. हृदयात संस्काराचं बीज रुजलं होतं. पुढे अध्यात्मिक गुरु रामकृष्ण परमहंस यांच्या कृपेने त्याचा विशाल वृक्ष बनला. त्यामुळेच स्वामी विवेकानंदांचं तत्वज्ञान आजही विश्वभरात अजरामर आहे.

संग्राहक : सुकदेव पाटील

संत समागम

पर्वणी संत समागमाची
बहार घेऊनी आली
अलौकिक गुरुदर्शनाची,
संधी चालून आली
प्रकाशनाच्या स्टॉलवरची
मेजवानी जणू लाभली
सुंदर साहित्य वाचण्याची,
संधी चालून आली
भव्य दिव्य प्रदर्शनीची
रचना असे निराळी
इतिहास जाणण्याची,
संधी चालून आली
प्रेम, नम्रता, विशालतेची
दिशा नवी मिळाली
दिव्यता अनुभवण्याची,
संधी चालून आली
संतवचनांच्या वर्षावाची
घटिका समीप आली
रिती झोळी भरण्याची,
संधी चालून आली
संधी असे ही सोन्याची
महत भाग्याने लाभली
घरीच स्वर्ग साकारण्याची,
संधी चालून आली

-सौ. मनीषा उमेश साळुंखे, (मीरारोड)

किड्डी

चित्रांकन व लेखन :
अजय कालडा

उद्या गावात जत्रा आहे. चला, आपण जाऊ या. खूप मज्जा करू.

अरे हो! उद्या आपला सणही आहे. पण मला मात्र नाही येता येणार जत्रेला! काय करणार नाईलाज आहे.

३६

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

काय चिंटू, तू येणार नाहीस ? अरे हो तुझ्याकडे तेवढे पैसे नसतील. काय करणार ? मजा करायची तर पैसेही पाहिजेत.

अंऽ हँ हँ तू माझी चेष्टा करतेयस ना ?

किट्टी, तू अशी कोणाची चेष्टा करू नकोस. हे बरं नाही !

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

३९

मोंटू, हे बघ! मी नवीनच पर्स घेतलीय.
यात पैसेदेखील भरपूर आहेत. आपण
जत्रेत जाऊन खूप मज्जा करू या.

किट्टी, जत्रेत खूप गर्दी असते.
तू तुझी पर्स नीट सांभाळ हं!

मला नको शिकवूस, मला कळतय पर्स कशी सांभाळायची
ते! आज मी तुम्हा सर्वांना आईस्क्रीम खाऊ घालणार.

४०

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

काका, सर्वांना एकेक चांगलं आईस्क्रीम द्या..... अरे! माझ्या पर्समधले पैसे कुठं गेले? कुणीतरी माझे पैसे चोरले वाटतं! अरे बापरे! आता काय करायचं?

मोंटू, तू बरोबर बोलला होतास. मला गर्दीत पर्स नीट सांभाळायला हवी होती.

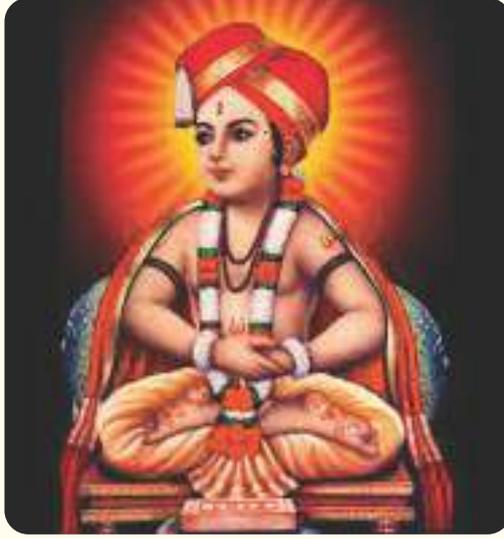
खरंच, कुणाच्या गरिबीची चेष्टा करू नये. आज मला चांगलीच अदल घडली. यापुढे मी कुणाला चिडवणार नाही, कमी लेखणार नाही.

संत ज्ञानेश्वर (बालपण)

(इ.स. १२७५ ते इ.स. १२९५)

सं त ज्ञानेश्वरांचा जन्म औरंगाबाद जिल्ह्यातील पैठण जवळील गोदावरी नदीच्या काठी वसलेल्या आपेगाव येथे सन १२७५ मध्ये झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव हो ते विठ्ठलपंत कुलकर्णी आणि आईचे नाव रुक्मिणीबाई.

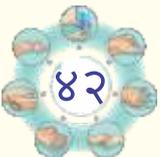

आणि रुक्मिणीबाई यांना आत्महत्या करून देहांत प्रायश्चित्त घ्यावे असे सुचवले. त्याप्रमाणे विठ्ठलपंतांनी आणि रुक्मिणीबाईंनी गंगेमध्ये जलसमाधी घेतली; परंतु तरीही समाजाने चौघा भावांना स्वीकारले नाही. उलट अपमानच त्यांच्या वाटचाला आला.

विठ्ठलपंतांनी विवाहानंतर काशीला जाऊन संन्यास घेतला होता; परंतु ते विवाहित आहेत हे त्यांच्या गुरुदेवांना समजताच गुरुंनी त्यांना परत पाठवले. गुरुच्या आदेशाने त्यांनी संसार सुरु केला. पुढे त्यांना चार अपत्ये झाली. निवृत्ती, ज्ञानेश्वर, सोपान आणि मुक्ताबाई.

विठ्ठलपंत तीर्थयात्रा करत करत आळंदी येथे येऊन स्थायिक झाले. त्याकाळी संन्याशाची मुले म्हणून चौघा भावंडांचा छळ झाला. संपूर्ण कुटुंबाला समाजाने वाळीत टाकले. तिघा भावंडांची मुंज करण्याचेही आळंदीच्या ब्राह्मणांनी नाकारले. आता यावर उपाय काय म्हणून विचारले असता ब्राह्मणांनी विठ्ठलपंत

आळंदीच्या ब्राह्मणांनी त्यांना न्याय दिला नाही म्हणून ते शुद्धिपत्र आणण्यासाठी पैठणच्या ब्राह्मणांकडे गेले. पैठणच्या ब्राह्मणांनी देखील त्यांना न्याय दिला नाही. त्यांची हेटाळणीच केली. पैठणमध्ये असताना ज्ञानेश्वर आपल्या भावंडांसोबत रस्त्याने जात होते तेव्हा काही ब्राह्मण समोरून आले. त्यापैकी एक जण म्हणाला, “तुझ्याकडे असं कोणतं ज्ञान आहे, म्हणून तुला ज्ञानदेव म्हणतात? अरे ज्ञानदेव नाव ठेवून काही ज्ञान मिळत नसतं! तो समोर बघ, पखालवाला रेडा घेऊन येत आहे. त्या रेड्याचं नावदेखील ज्ञाना आहे; मग त्याला काही ज्ञान येणार आहे का?” त्यावर ज्ञानेश्वर म्हणाले, “खरंतर या रेड्यात

आणि माझ्यात काही फरक नाही. ईश्वर सर्व ठिकाणी सारखाच आहे. जो ईश्वर माझ्यामध्ये आहे तोच रेड्यामध्ये देखील आहे.” त्यावर दुसरा ब्राह्मण म्हणाला, “तुझ्यात आणि त्या रेड्यात जर काही फरक नाही तर मग त्या रेड्याच्या मुखातून वेद बोलून दाखव बरं!” ज्ञानेश्वरांनी रेड्याच्या मस्तकावर हात ठेवताच रेडा भराभरा वेद बोलू लागला. हा चमत्कार पाहून ब्राह्मण चकित झाले. त्यांची खात्री पटली की ज्ञानेश्वर हे साधे पुरुष नाहीत तर अवतारी पुरुष आहेत. त्यांची योग्यता फार मोठी आहे.

पैठणमध्ये ज्या ब्राह्मणाकडे ते राहत होते त्या ब्राह्मणाकडे त्याच्या वडिलांचे श्राद्ध होते; परंतु श्राद्धास कोणी ब्राह्मण मिळेना. तेव्हा ज्ञानेश्वर म्हणाले, “चिंता करू नका. तुमची पितरंच येथे भोजनासाठी बोलवतो. स्वयंपाक तयार करावा. ब्राह्मणाने सर्व सिद्धता केली. ज्ञानेश्वरांनी सर्व पितरांना आवाहन करताच ब्राह्मणाची सर्व पितरे आली. यथाविधी श्राद्धाचा कार्यक्रम पार पडल्यावर ज्ञानेश्वर म्हणाले, ‘स्वस्थानी वासः’ (म्हणजे पुन्हा आपल्या ठिकाणी जा) असे म्हणताच सर्व पितरे अदृश्य झाली. ही बातमी पैठणमध्ये वाऱ्यासारखी पसरली, तेव्हा ब्राह्मणांना पश्चाताप झाला, ते लज्जित झाले. त्यांनी ज्ञानेश्वरांचा व तिघा भावंडांचा सत्कार केला आणि सांगितलं, की तुम्ही साक्षात ईश्वराचे अवतार आहात, तुम्हाला शुद्धीपत्राची जरूरी नाही.

क्रमशः

खरा विद्वान

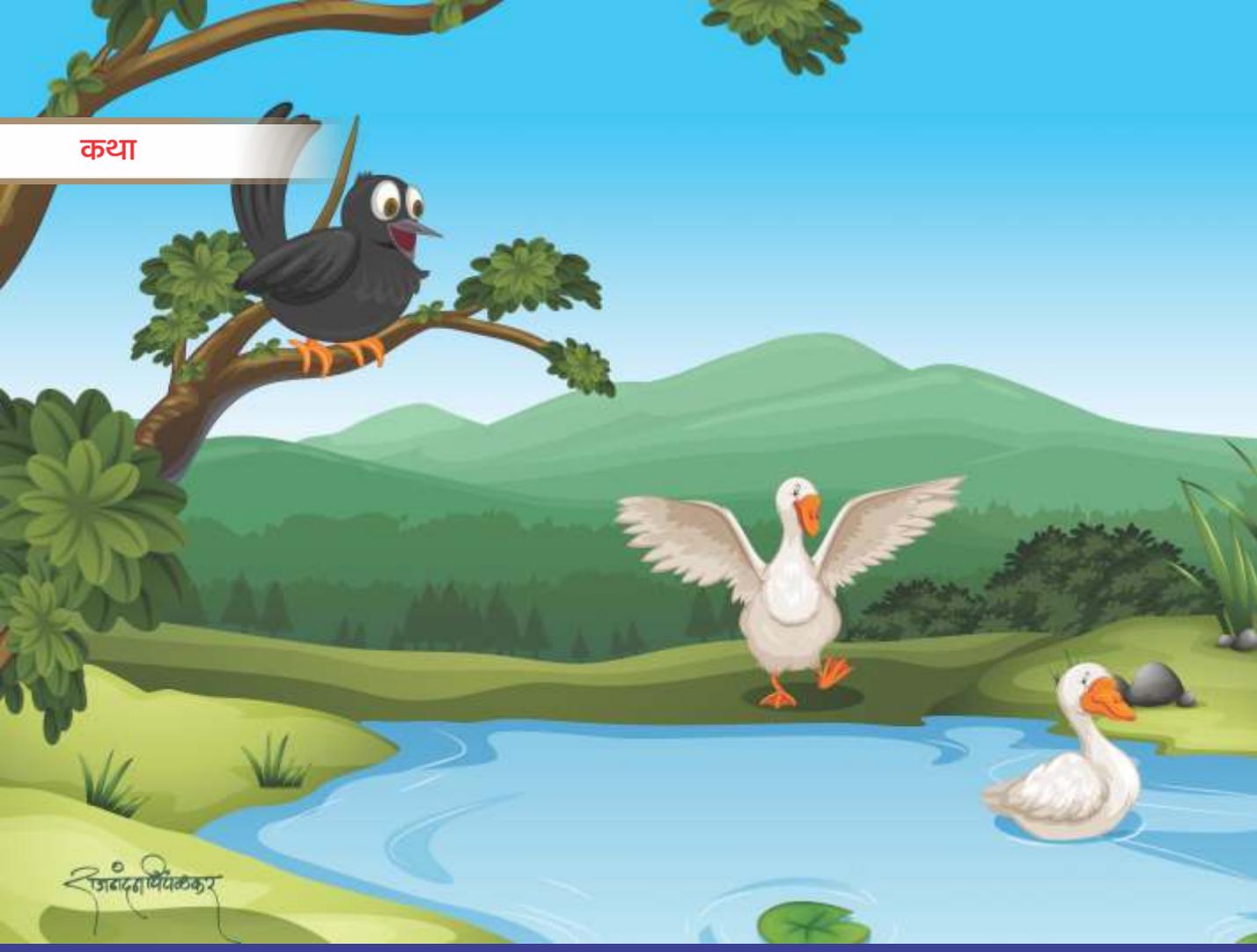
ईश्वरचंद्र विद्यासागर यांचे एक महत्त्वाचे पत्र घेऊन पोस्टमन आला होता. पोस्टमन जरा वयस्करच होता. ईश्वरचंद्र विद्यासागर दुसऱ्या मजल्यावर राहत होते. त्यामुळे पोस्टमन खालीच बसला आणि त्याने ईश्वरचंद्रांना खाली बोलावले. ईश्वरचंद्रांना खाली येण्यास थोडा वेळ लागला. ईश्वरचंद्र खाली येऊन पाहतात तो त्या पोस्टमनला बसल्याजागीच झोप लागलेली. ते त्याच्या शेजारी बसून त्याला पंख्याने वारा घालू लागले. एका हाताने हळूच पत्र काढून घेतले, एवढ्यात त्यांचा एक मित्र तेथे आला व म्हणाला, अरे हे काय करतोस ? सात रुपये मिळवणाऱ्या एका पोस्टमनला तुझ्यासारख्या पंडिताने वारा घालणे शोभते का ? पोस्टमनची झोपमोड होऊ नये यासाठी ईश्वरचंद्रांनी काहीच उत्तर दिले नाही. उलट तोंडावर बोट ठेवून मित्रालाच गप्प राहण्याचा इशारा केला. थोड्या वेळाने पोस्टमनला जाग आली आणि तो तेथून निघून गेला. त्यानंतर ते मित्राला म्हणाले, मी सात रुपये कमावणाऱ्याला वारा घालत नव्हतो. माझे वडिलही तेवढ्याच वेतनात घर चालवत असत आणि अशाच उन्हात नोकरीवर जात. मी माझ्या वडीलांसारख्या एका थकलेल्या जीवाला वारा घालत होतो.

तात्पर्य : विद्वानांसाठी पैशापलीकडेही जग असते.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

चांगले काम करायचे मनात आले की ते लगेच करुन टाकावे.

आहे त्यात समाधान मानावे

एक कावळा होता. तो झाडावर बसलेला असताना त्याला नदीत पोहत असलेला एक बदक दिसला. कावळ्याने स्वतःकडे पाहिले आणि तो मनाशी म्हणाला, हा बदक किती सुखी आहे. त्याचा पांढरा शुभ्र रंग सर्वांनाच आवडतो आणि मी मात्र काळा कुळकुळीत कर्कश आवाजाचा. मला कोणीच जवळ करत नाही. मी जर या बदकासारखा असतो तर किती छान झालं असतं!

एका देवदूताला त्याची दया आली. त्याने आपल्या मायेने कावळ्याला बदक बनवले. बदक

झालेला कावळा मनोमन खूश झाला. इकडेतिकडे पाहात आनंदानं जलविहार करू लागला. तेवढ्यात त्याचं लक्ष झाडावर बसलेल्या पोपटाकडे गेलं. पोपट मजेत शीळ घालत पेरु खात होता. त्याला पाहताच तो मनातल्या मनात विचार करू लागला, की हा पोपट किती भाग्यवान आहे. याचा हिरवागार रंग, लाल चोच आणि सुंदर मिठू मिठू आवाज सर्वांनाच आवडतो. म्हणून जो तो पोपटाला आपल्या घरी आणण्यासाठी उत्सुक असतो. खरंच, मी जर पोपट असतो तर किती

(पान ४६ वर)

सुरवी जीवनाचा मंत्र

एक राजा होता. तो अतिशय धार्मिक आणि प्रजाहितदक्ष होता. त्याच्या दरबारात येणाऱ्या प्रत्येक साधू, संत, फकिराला तो विचारत असे, की मला नेहमी सुखी राहण्यासाठी एक असा एखादा मंत्र द्या, की तो कुठल्याही प्रसंगी मला उपयोगी पडेल. अखेर एका फकिराने त्याला एक तावीत दिला व सांगितले, की यातील कागदावर मंत्र लिहिलेला आहे, पण जेव्हा जीवन-मरणचा प्रश्न तुझ्यापुढे उभा राहील तेव्हाच हा तावीत

उघड, तेव्हाच तो मंत्र कामाला येईल. बरीच वर्षे गेल्यानंतर एकदा कपटी प्रधानाने राज्यात बंडाळी निर्माण केली. राजाला तुरुंगात टाकले व पहाटेला फाशी द्यायचे ठरले. राजाच्या विश्वासू सेवकाने राजाला रात्री गुपचूप सोडवून, त्यांच्यासोबत एक घोडा दिला. मजल दरमजल करीत राजा सीमेपासून दूरवर निघून गेला. राजा निसटून गेल्याची बातमी कळाल्यावर दुष्ट प्रधानाने सैनिकांची तुकडी राजाच्या मागावर पाठवली. राजा एका

उंच डोंगराच्या शिखरापर्यंत पोहोचला. पुढे दरी होती. सैनिकांच्या घोड्यांच्या टापांचा आवाज जवळ येऊ लागला. राजाने घोड्याला चरायला सोडून दिले आणि तो मोठ्या खडकाआड लपला. प्रसंग खूप कठीण होता. सैनिकांनी जर आपल्याला शोधून काढलं तर आपला मृत्यू निश्चितच ठरलेला आहे. अशा बिकट परिस्थितीत त्याला फकिराने दिलेल्या तावीतची आठवण आली. तो त्याने उघडला. त्यातील कागदावर एकच वाक्य लिहिले होते, 'ही वेळ देखील निघून जाईल' केवळ ते वाक्य वाचून राजाचे मन शांत झाले. पुढे आश्चर्य घडले. सैनिक तेथपर्यंत पोहचले. त्यांना वाटले फक्त घोडा दिसतोय म्हणजे राजा दरीत पडून मरण पावला म्हणून ते माघारी परतले. राजाने शेजारच्या राज्यात काही काळ आश्रय घेतला. नंतर योग्य संधीची वाट पाहत त्याने त्या राजाची मदत घेऊन काही दिवसांत आपले राज्य परत मिळवले व विश्वासघातकी प्रधानाचा शिरच्छेद केला. विजयाचा जल्लोष चालू असताना देखील राजा शांत व धीरगंभीर असल्याचे पाहून नवीन प्रधानाने राजाला अदबीने विचारले, "महाराज, आपल्या आयुष्यात एवढ्या भयानक घडामोडी घडल्या, त्यातून आपण सहीसलामत बाहेर पडलात, तेव्हा आज आपला आनंद ओसंडून जायला हवा." राजा म्हणाला, "नाही, आता मला माझ्या मंत्राचा अर्थ व सामर्थ्य कळले आहे. जगात कुठलीही गोष्ट कायमची टिकून राहत नाही. परिवर्तन जगाचा शाश्वत नियम आहे. या जगात सुखही कायम राहात नाही आणि दुःखही राहात नाही, हे मला आता समजलेले आहे. म्हणून दुःखात खचू नये, सुखात नाचू नये हेच खरे!"

आहे त्यात समाधान मानावे

(पान ४४ वरून)

छान झालं असतं! याहीवेळी देवदूताने त्याच्या मनातला भाव ओळखून त्याचं रुपांतर पोपटात केलं. आता तर तो आणखी खूश झाला आणि आनंदाने विहार करू लागला. फळं खाऊ लागला. काही दिवसांनी त्याला एका पक्षीसंग्रहालयात एक सुंदर मोर दिसला. मोराचा निळसर रंग, ऐटदार तुरा, त्याचा आकर्षक पिसारा, त्याचं थुई थुई नाचणं बघण्यासाठी लोकांनी गर्दी केली होती. प्रत्येक जण मोराकडे कौतुकाने पाहत होता. मोराकडे पाहून पोपट बनलेल्या कावळ्याच्या मनात विचार आला, आपण जर मोर असतो तर किती छान झालं असतं! सर्वांनी आपलं कौतुक केलं असतं. तो मोराकडे गेला व मोराला म्हणाला, "तुझ्याकडे लोक कौतुकाने पाहतात, तुला बघण्यासाठी गर्दी करतात. हे बघून तुला काय वाटतं? खूप आनंद होत असेल नाही का?" त्यावर मोर म्हणाला, "काय सांगू मित्रा! तुझं ठीक आहे रे, ही सुंदरता माझ्यासाठी वरदान नसून शाप बनलेली आहे. म्हणूनच मला लोकांनी पिंजऱ्यात बंद करून ठेवलंय. मला तुमच्यासारखं आकाशात उडण्याचं स्वातंत्र्य नाही. मला सतत भीती असते, की कोणी मला पकडून नेईल याची. त्यामुळे मला असं वाटतं की खरंच हे सौंदर्य नको. मोराचं दुःख ऐकून कावळ्याला आता आपल्या विचारांची शरम वाटू लागली, की आपल्याला पोपटाचं देखील जीवन नको आणि मोराचं देखील नको. दोघांनाही पिंजऱ्यात आयुष्य काढावं लागतं. त्यापेक्षा आपण कावळा आहोत तेच बरं! देवदूताने त्याला पुन्हा कावळा बनवलं. कावळा बनल्यानंतर त्याने देवाचे आभार मानत पुढे आनंदाने आयुष्य व्यतीत केलं.

Eg. kup t sv kgsR kr | ekkkukua
j kgloagp [kj ð

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

कर्तव्याची दोरी नसली की मनाचा पतंग कुठेही फडफडत राहतो.

१. स्वामी विवेकानंदांचे नाव काय होते?

अ) सुरेंद्रनाथ ब) देवेंद्रनाथ क) नरेंद्रनाथ ड) रवींद्रनाथ

२. सर्वाधिक 'क' जीवनसत्व कोणत्या फळात असते?

अ) लिंबू ब) संत्री क) मोसंबी ड) आवळा

३. संत निवृत्तीनाथांची समाधी कोठे आहे?

अ) पिंपळनेर ब) त्र्यंबकेश्वर क) आपेगाव ड) पैठण

४. अवकाशात उपग्रह सोडणारा पहिला देश कोणता?

अ) रशिया ब) अमेरिका क) भारत ड) जपान

५. 'साधना' हे साप्ताहिक कोणी सुरु केले होते?

अ) लोकमान्य टिळक ब) महात्मा फुले क) गोपाळ कृष्ण गोखले ड) साने गुरुजी

६. भारतात घटक राज्यांची संख्या किती?

अ) २८ ब) २९ क) ३० ड) ३१

७. सिंधुदुर्ग येथील विमानतळाचे नाव काय आहे?

अ) सहार ब) साने गुरुजी क) ओरोस ड) चिपी

८. नाशिक हे शहर कोणत्या फळासाठी प्रसिद्ध आहे?

अ) केळी ब) सीताफळ क) द्राक्षे ड) पेरु

९. कौरव-पांडवांचे गुरु कोण होते?

अ) द्रोणाचार्य ब) कृपाचार्य क) भिष्माचार्य ड) महर्षी व्यास

१०. भक्तीसाठी कशाची आवश्यकता आहे?

अ) ब्रह्मज्ञान ब) सत्संग क) सेवा ड) नामस्मरण

कॉम्बटुथ ब्लेन्नी

कॉम्बटुथ ब्लेन्नी हा मासा ब्लेन्नीईडी या कुळातील असून तो खाऱ्या पाण्यातील समुद्री मासा आहे. ब्लेन्नी माशांचे हे सर्वात मोठे कुळ आहे. या कुळात ३७१ जाती आणि ५३ वर्ग समाविष्ट आहेत. कॉम्बटुथ ब्लेन्नी हे मासे अँटलांटीक, इंडियन आणि पॅसिफिक महासागरात किनाऱ्याजवळील उथळ पाण्यात आढळतात. मात्र त्यांच्यातील काही जाती मचुळ आणि गोड पाण्यात राहणाऱ्या आहेत. कॉम्बटुथ ब्लेन्नी माशाचे शरीर हे लांबट गोलाकार आकाराचे असते. डोके आणि तोंड हेही गोलाकार आकाराचे पण चपटे असते. शरीराच्या मानाने डोळे मोठे असतात. डोळ्यांपासून शेंपटीपर्यंत पाठीचा पंख पसरलेला असतो तर पोटाच्या मध्यापासून ते शेंपटीपर्यंत खालच्या पंखाचा आकार असतो. या माशाच्या शरीरावर खवले नसतात. शेंपटीचा आकार

अर्धगोलाकृती असतो. त्याच्या जबड्यातील दात हे बारीक आणि कंगव्यासारखे असल्यामुळे तो कॉम्बटुथ ब्लेन्नी या नावाने ओळखला जातो. या कुळातील आकाराने सर्वात मोठ्या जातीतील मासा हा ५३ सें.मी. लांबीचा असतो. त्याप्रमाणे कॉम्बटुथ ब्लेन्नी हा आकाराने बराच लहान आहे. कॉम्बटुथ ब्लेन्नी हा मासा सतत कार्यरत असून विविध रंगांचा असल्यामुळे तो अँक्वेरियमचे आकर्षण ठरतो. हा मासा दिवसाचा काही काळ समुद्राच्या तळाशी खडकांमध्ये काढतो. कठीण कवचाचे लहान प्राणी, मदुकाय प्राणी, समुद्री किडे, शेवाळ आणि प्लान्क्टोन हे यांचे खाद्य आहे. कॉम्बटुथ ब्लेन्नी हे आपला लहान कळप करून हिंडतात. शिंपल्यात किंवा तळातील खडकात मादी अंडी घालते. नर त्यांचे रक्षण करतो.

-संग्राहक : स्वप्निल वि.ऱ्हाटवळ

चिमुकलं रेड पियरो

पांढ्या, लाल व काळ्या रंगसंगतीत दिसणाऱ्या या फुलपाखराच्या पंखांवर चंदेरी झळाळी दिसून येते. विविधरंगी असं हे फुलपाखरु मध मिळवण्यासाठी कमी उंचीच्या फुलझाडांभोवती दिसत असलं, तरी प्रजननाच्या कालावधीत मात्र पानफुटीच्या झाडावरच आढळतं.

हे चिमुकलं विविधरंगी रेड पियरो फुलपाखरु सर्वत्र दिसतं. जंगलातील वस्तीस्थानांबरोबरच शहरातल्या बागा, घरातल्या गच्चीवर किंवा कुंड्यांच्या आसपास देखील हे फुलपाखरु आढळतं. लहानशा आकाराचं हे फुलपाखरु जेमतेम ३० ते ३६ मिलीमीटर एवढ्या लांबीचं असतं.

पांढऱ्या, लाल व काळ्या रंगसंगतीत दिसणाऱ्या या फुलपाखराच्या पंखांवर चंदेरी झळाळी दिसून येते. याची खालची बाजू पांढरी असून त्यावर काळ्या रंगाचे छोटे छोटे ठिपके असतात. पुढील पंखाच्या टोकाला काळी कडा असते व त्यावर पांढऱ्या ठिपक्यांची नक्षी असते.

मागच्या पंखांच्या कडा गडद लाल रंगाच्या असून त्यावरही पांढऱ्या ठिपक्यांची रांग असते.

पंखांची वरची बाजू मात्र गडद काळी असते व खालच्या पंखाच्या कडा जर्द केशरी रंगाच्या असतात.

ही रेड पियरो फुलपाखरं मध मिळवण्यासाठी कमी उंचीच्या फुलझाडांना भेट देतात, मात्र प्रजननाच्या कालावधीत पानफुटीच्या झाडावरच दिसून येतात. मादी या झाडांच्या पानांवर अंडी घालते. या फुलपाखराच्या अळ्यांची एक खासियत असते, ती म्हणजे साधारणतः इतर फुलपाखरांच्या अळ्या एका पानावर विसावून आजूबाजूची पानं खाताना दिसतात; मात्र या फुलपाखराची अळी ही पानफुटीच्या पानाच्या आत शिरून आतला मांसल गर खाताना आढळते. अनेकदा तर ती अगदी पातळ पापुद्र्याच्या आत राहून आजूबाजूचा सगळा गर संपवून टाकते. या अळीचा कोष तिथेच पानाच्या बाहेरच्या बाजूला तयार होतो.

नुकतीच कोषातून बाहेर आलेली फुलपाखरं या पानफुटीच्या झाडावरच विसावतात. सकाळच्या कोवळ्या उन्हात ही फुलपाखरं सूर्यस्नान म्हणजेच बास्किंग करताना आढळतात.

-संग्राहक : अंकित चं. जाधव

सत्कृत्यांची वर्णने सुवर्णाक्षरांनी लिहिली जातात.

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

रंग भरा

सामान्यज्ञान उत्तरे

१. क
२. ड
३. ब
४. अ
५. ल
६. ब
७. ड
८. क
९. अ
१०. अ

१ आ	ल	२ म	आ	३ रा		
जो		सु		४ ज	य	५ ते
६ बा	७ ब	र		स्था		वी
	द		६ व	न	९ वा	स
१० अ	क	ब	र		व	
ब्रा			११ दा	द	र	
१२ ह	नु	१३ मा	न			१४ दो
म		मी		१५ खि	श्च	न

हसती दुनिया
जानेवारी २०२२

जशी दृष्टी तशी सृष्टी

॥ तू ही निरंकार ॥

गुरु ही सुमिरण गुरु ही पूजा गुरु ही पूजा का घर हे । गुरु ही है जगदीश्वर सन्तो और गुरु परमेश्वर है ।
पाप विनाशक धर्म का रक्षक सतगुरु सच का पालक है । कष्ट निवारक पीडा नाशक सतगुरु जग का नायक है ।
सच्चे मन से और लगन से जो सद्गुरु को ध्यायेगा कहे 'हरदेव' वही जन जग में सकल पदारथ पायेगा ।

शंकरराव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही...
एकाच ठिकाणी...
लग्न बस्त्याची
खास सोय !

अविनाश शंकरराव जाधव
प्रचारक, सातारा ज्ञान

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

मनमोहक साड्या | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्ड्रन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते

ऐ मन मेरे सुमिरण कर ले सुमिरण से सुख आयेगा । धैर्ये न संकट तुझ को भवसागर तर जायेगा ।
दम दम पल छिन नाम का जो जन करता अमृत पान है । ऐसे जन को जग में सन्तो मिलता जीवन दान है ।

गुरुशिख है सन्तान गुरु की गुरु पिता गुरु माता है।
कहे 'हरदेव' कि एक अटूट ये शिष्य गुरु का नाता है ।

९९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)
फोन नं. : 9766727262 / 8999859073

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2022-2024
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2022-24
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच्. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ तुडी निरंकार ॥

ऑफिस : गाळा नं. १,४,६,८ महावीर इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नारिंगी फाटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५२६
ई-मेल : rajindustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajindustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरींग वर्क्स

मॅन्यु : स्पेशालिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डार्ज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

मॅन्यु. फार्मास्यूटिकल्स कॅप्स (कोलॅप्सीबल आणि लॅमी ट्युब कॅप्स),
पेस्टीसाईड पॅकेजिंग, एच.डी. आणि पी.पी. बॉटल

बाबाजी कंस्ट्रक्शन कं.

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किचन, २ रुम हॉल किचन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित योग्य भावात मिळतील.

जनार्दन ह्य. पाटील
धीचिन्न च. पाटील

राजेश च. पाटील
दुधाल च. पाटील